

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Konflikter i skolan

– en studie av en klass och en klasslärares konfliktuppfattningar

Författare:
Annika Jansson
Maria Rosell

LAU370
Examensarbete, 15 hp
Handledare: Bengt Edström
Examinator: Ilse Hakvoort
Rapportnummer: VT08-2611-023

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Abstract

Titel: Konflikter i skolan – en studie av en klass och en klasslärares konfliktuppfattningar

Författare: Annika Jansson & Maria Rosell

Termin och år: Vårterminen 2008

Kursansvarig institution: Sociologiska institutionen

Typ av arbete: Examensarbete 15 hp

Handledare: Bengt Edström

Examinator: Ilse Hakvoort

Rapportnummer: VT08-2611-023

Syftet med studien är att undersöka elevers uppfattningar om skolkonflikter. Med denna studie vill vi utveckla vår kunskap kring hur vi som blivande lärare kan förebygga och hantera konflikter.

Ett intressant område att undersöka är hur elevernas uppfattningar skiljer sig/överrensstämmer med varandra. Vi vill också undersöka klasslärares uppfattning kring konflikter i skolan, samt hur dessa hanteras i klassrummet.

Konflikter är en del av skolans vardag och vi anser ämnet betydelsefullt. Kunskap inom området ger oss en grund vid konfliktmöten och vår kunskap ger stöd åt eleverna att bearbeta och förebygga konflikter.

För en trygg klassmiljö anser vi att läraren bör ha god kunskap inom konfliktområdet.

Datainsamlingen via kvalitativa intervjuer förstärktes genom filmning. Undersökningsgruppen bestod av sex elever och en lärare vid intervjuerna och 23 elever vid enkätdelen.

De enskilda intervjuerna är av kvalitativ karaktär.

Uppsatsen baseras på flera olika teorier som är kopplade till våra frågeställningar. De övergripande frågeställningarna baseras på bland annat elevernas och lärarens definitioner av en konflikt, tillämpning av regler och uppfattningar om lärarens engagemang.

Resultatet visar på ett intresse och engagemang hos elever och lärare, gällande konflikter. Läraren tog tag i konflikterna omedelbart, hon var bestämd och upplevdes av eleverna som en stabil lärare. Studien visade ett förtroende hos eleverna att komma till läraren med sina konflikter.

I uppsatsen klargörs hur samspelet mellan lärare och elev bearbetas genom konflikthanteringsmetoder på skolan.

I resultatkapitlet presenterar vi en sammanfattning av elevernas och lärarens uppfattningar kring konflikter.

Vårt resultat visar lärarens engagemang som en viktig del vid hantering av skolkonflikter. Det visar också att elevernas agerande i en konflikt är betydelsefullt. Ett annat resultat är att eleverna uppfattar att konflikter ofta uppstår i korridorer.

Nyckelord: Konflikthantering, uppfattningar elev/lärare, känslor, skolkonflikter, skolmiljöer

Förord

Under tio veckor har vi arbetat tillsammans och upplevt varandra positiva, engagerade och på samma plan. Vi har strävat efter att göra arbetet så intressant och bra som möjligt

Vi har båda ett genuint intresse av konflikthantering i skolan och tycker att det har varit lärorikt att arbeta tillsammans, då vi tagit del av varandras funderingar och åsikter. Vi har kompletterat varandra på ett positivt sätt.

Under hela arbetets gång har vi tillsammans bearbetat materialet, vilket har varit samlat hos en av oss studenter. Detta har underlättat på flera sätt. Bland annat genom att en dator funnits tillgänglig och att miljön varit ostörd under arbetets gång.

De lärare och elever vi intervjuat har bidragit till vår studie på ett viktigt sätt, då dem gett oss ett gott underlag för vår uppsats. Utan dem hade vi inte åstadkommit en intressant studie med tänkvärda uppfattningar från elever och lärare.

Klassläraren ansåg ämnet som viktigt, och hon påpekade att hon gärna vill ta del av uppsatsen. Vi vill tacka vår handledare Bengt Edström för ett gott stöd under uppsatsen. Vi har tagit emot lärorika idéer och tankar som kommer att gynna oss i vårt kommande yrkesliv som lärare.

Ett stort tack till Karl Nilja (Annikas sambo) som har hjälpt oss med teknisk utrustning av videokamera och mikrofon, samt justerat och gett oss stöd i redigeringen av filmen.

Vi vill även tacka Gunilla Nilja som granskat vårt arbete med fokus på språket, där hon varit ett stort stöd för oss.

Slutligen vill vi tacka våra familjer för att de stått ut med oss under dessa tio veckor.

Innehållsförteckning

1 Inledning och bakgrund	1
2 Tidigare forskning och teoriansknytning	3
2.1 Introduktion	3
2.2 Definitioner	3
2.2.1 Vad är en konflikt?	3
2.2.2 Skillnaden mellan konflikt och mobbning	4
2.3 Orsaker till konflikter	4
2.4 Modeller för konfliktlösning	5
2.4.1 Kompissamtal	6
2.4.2 Skolmedling	6
2.4.3 Medlingsmodellen	7
2.4.4 Konflikthanteringspyramider.....	7
2.5 Att förebygga och hantera konflikter	9
2.5.1 Likabehandlingsplan	9
2.6 Barnet och miljön	10
2.7 Förståelse och självinsikt	12
2.8 Konflikter under/utanför skoltid	12
2.9 Kommunikation som ett hjälpmedel.....	13
2.10 Lärares roll	14
2.11 Sammanfattning	15
3 Syfte	16
4 Metod	17
4.1 Undersökningsgrupp	17
4.2 Intervjuundersökning.....	17
4.3 Genomförande	19
4.4 Enkät	20
4.5 Etiska överväganden	21
5 Resultat	22
5.1 Kvantitativ metod med slutna svar	22
5.1.1 Engagerar läraren sig i era konflikter?.....	22
5.1.2 Hur gör du när det uppstår en konflikt?	23
5.1.3 Känner du igen att skolan du går på använder sig av en eller flera regler när det gäller konfl.?... 23	
5.1.4 Har du själv varit inblandad i en konflikt?	24
5.1.5 Var uppkommer konflikter på skolan enligt dig?.....	25
5.2 Enkät med öppna svar	26
5.2.1 Vad tänker du på när du hör ordet konflikt?	26
5.2.2 Förekommer det konflikter i skolan? Om ja, vad handlar konflikterna om?	26
5.2.3 Hur hanterar läraren konflikter i klassen?	26
5.2.4 Om du själv varit inblandad i en konflikt, hur kändes det?	26
5.2.5 Vad tror du det är som orsakar konflikter för dig?	26
5.2.6 Anser du att skolan gör tillräckligt för att förebygga och hantera konflikter?	27
5.3 Intervju med elever	28
5.3.1 Kvalitativa intervjuer.....	28
5.3.2 Sammanfattning av elevintervjuer	30
5.4 Intervju med klasslärare	31
5.4.1 Kvalitativ intervju.....	31
5.4.2 Sammanfattning av lärarintervju	33
6 Diskussion	34
6.1 Inledning	34
6.2 Elevernas och klasslärarens uppfattningar	35
6.2.1 Lärares engagemang	35
6.2.2 Vad gör eleverna när en konflikt uppstår?	36
6.2.3 Regler	37
6.2.4 Konfliktmiljöer.....	38
6.2.5 Konfliktbegreppet	38
6.2.6 Konfliktorsaker.....	39
6.2.7 Skolengagemang.....	39
6.2.8 Kan konflikter vara något positivt enligt dig?	40
7 Slutsatser och förslag till fortsatt forskning	41
Referenser	43
Bilagor A-H	45

Figurförteckning

<i>Figur 1 The ideal system of conflict resolving</i>	7
<i>Figur 2 Svensk översättning av figur 1</i>	8
<i>Figur 3 Maslow's Hierarchy of Needs</i>	11
<i>Figur 4 Förenklad bild av kommunikation</i>	13

Diagramförteckning

<i>Diagram 1 Lärarens engagemang</i>	22
<i>Diagram 2 Elevernas konflikthantering</i>	23
<i>Diagram 3 Regler</i>	23
<i>Diagram 4 Elevdelaktighet</i>	24
<i>Diagram 5 Konfliktmiljöer</i>	25

1 Inledning och bakgrund

I skolan förekommer konflikter dagligen både mellan elev/elev och lärare/elev. Vi anser att eleverna redan i tidig ålder bör lära sig hur de kan hantera konflikter, för att förebygga framtida motsättningar. I *Skolmedling i teori och praktik* kan man läsa att konflikter inte enbart är negativa utan också utvecklande och positiva. En konflikt som hanteras väl kan leda till en utveckling hos människan, både individuellt och i grupp. Den kan även gestalta sig på olika sätt. De kan finnas *inom* människan, samt *mellan* människor (Marklund, 2007).

Skolan är en viktig arbetsplats med en meningsfull uppgift där läraren skall:

uppmärksamma och i samråd med övrig skolpersonal vidta nödvändiga åtgärder för att förebygga och motverka alla former av kränkande behandling (Lpo94, 2006, sid. 9).

Ett problem inom konfliktområdet vad beträffar skolan, kan vara att läraren inte utgår från elevernas uppfattningar av konflikter. Ett annat problem kan vara att eleverna inte har skapat ett förhållningssätt till konflikter. Det behövs förståelse för vad en konflikt är och hur människor uppfattar den och påverkas av den, för att kunna arbeta med den. Lärare kan använda sig av konflikthantering, med hjälp av bland annat olika konflikthanteringsmetoder som till exempel kompassamtal och medling.

Vi tycker det är viktigt att de inblandade i en konflikt får möjlighet att berätta om sin *egen* upplevelse och även att vi lyssnar på bådas versioner. Fokus skall läggas på händelsen och inte på personerna, det handlar alltså inte om att döma någon om vad som är rätt eller fel. Lind (2004) *Medkompis – Medling och konflikthantering i skolan* beskriver medling som en metod där man inte skuldbelägger någon, utan en metod att närma sig varandra. Denna metod innebär en frivillig aktivitet, där eleverna på ett kreativt sätt lär sig lösa problem utan våld.

Marklund (2007) skriver att en klassisk konflikthanteringsmetod i skolan är att konflikten hanteras med hjälp av läraren genom att endast fokusera på beteendedelen. Läraren inriktar sig på att en av de inblandade skall be om ursäkt. Vi anser att kunskap kring medling är ett viktigt pedagogiskt redskap i vår framtida yrkesroll som lärare. Med hjälp av medling kan vi hjälpa eleverna att lösa eventuella konflikter på egen hand med oss lärare som stöd.

Innan konflikthantering påbörjas skall både elever och lärare känna till vad en konflikt betyder för de inblandade. Problemet kan vara att medlaren inte utgår från elevernas perspektiv. För att kunna definiera en konflikt bör elever och lärare ha god kunskap i konfliktområdet, samt en insikt i att de inblandade har olika syn på konflikter.

Det är viktigt att läraren innehar goda kunskaper kring konflikthantering. På så sätt kan läraren skapa trygghet i skolan och klassen. Om eleverna har insikt i vad en konflikt är skapar de en grund och ett förhållningssätt till dessa. Elevernas uppfattningar av konflikter och konflikthantering är en grund för vår uppsats, då vi finner detta som intressant och ett område som inte tidigare studerats i någon större utsträckning. Detta framgår av den forskning vi tagit del av och redogör för.

I Lpo94 (2006) betonas skolans öppenhet för skilda uppfattningar:

Skolan skall vara öppen för skilda uppfattningar och uppmuntra att de förs fram. Den skall framhålla betydelsen av personliga ställningstaganden och ge möjligheter till sådana (Lpo94, 2006, sid. 4).

För att skapa en god trygghet i klassrummet är miljön betydelsefull. Vi anser att konflikter kan minska med en accepterande miljö. Skolans mål är att varje elev:

känner trygghet och lär sig att ta hänsyn och visa respekt i samspel med andra (Lpo94, 2006, sid. 9).

När människor möts i skolan händer det att viljor inte alltid överrensstämmer. På så sätt är konflikter en del av vardagen och en del av människans liv. Alla reagerar olika när de möter motgångar. Därför är det viktigt att läraren känner till att alla elever inte hanterar konflikter på samma sätt. Läraren kan med hjälp av olika konfliktlösningsmetoder hjälpa eleverna att erhålla insikt i hur de själva kan påverka en konflikt. Läraren kan även tydliggöra att konflikter är utvecklande och inte enbart negativa. Hakvoort, universitetslektor vid Göteborgs universitet beskriver under sin föreläsning om konflikthantering (10/4-08) flera metoder vid konfliktlösning. Hon diskuterar bland annat hur läraren kan arbeta förebyggande utifrån forumspel, kompassamtal, medling, samt hur detta kan vara ett stöd för läraren vid kommande konflikter. Lpo94, (2006) betonar också elevernas möjligheter att ta initiativ och ansvar:

Eleverna skall få möjligheter att ta initiativ och ansvar. De skall ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att arbeta självständigt och lösa problem (Lpo94, 2006, sid. 6).

För att vi i vår framtida lärarroll skall kunna möta elever på ett pedagogiskt och medvetet sätt menar vi att det är viktigt att vi är insatta i skolans styrdokument. Vi behöver ha en allsidig kunskap inom konflikthanteringsområdet. Detta bedömer vi att vi kan få genom att bland annat skapa insikt i elevernas uppfattningar kring konflikter, hur de hanterar dessa och lärarens delaktighet.

En viktig anledning för att skriva examensarbete som Stukåt (2005) beskriver i Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap är övningen att ta del av forskningsresultat, vilket bidrar till att vi i vår kommande lärarroll kan tillämpa detta i skolans utvecklingsarbete.

I kursplanen för LAU370 (Göteborgs universitet, 2008-05-15) beskrivs tydligt att vi lärarstudenter i vår kommande yrkesverksamhet skall utgå från ett vetenskapligt förhållningssätt. Genom att bland annat fördjupa oss inom ett specifikt område i denna uppsats. Examensarbetets inriktning på konflikter i skolan, ger oss breda kunskaper att självständigt och metodiskt arbeta med vår kommande pedagogiska och didaktiska yrkesverksamhet.

Genom att vi får insikt i elevernas konfliktuppfattningar där vi inhämtar kunskap om vad en konflikt innebär för elever och lärare, får vi förståelse för olika uppfattningar.

Uppsatsen baseras på tidigare forskning och teorier inom konfliktområdet vilket ger oss stöd i vårt syfte och våra frågeställningar.

2. Tidigare forskning och teoriansknytning

2.1 Introduktion

Under denna del fokuserar vi på begreppet konflikt, samt på definitioner av detta. Vi utgår från ett vetenskapligt förhållningssätt, där vi tar del av hur olika författare och forskare ser på konflikter. En tydlig koppling av våra frågeställningar görs till relevanta källor under rubrikerna *Resultat* och *Diskussion* längre fram i uppsatsen.

Vårt syfte med att undersöka elev- och läraruppfattningar av konflikter hos elever och lärare, kopplar vi till relevant forskning och teorier. För att fokusera på elever, lärare och deras uppfattningar har vi fördjupat oss i det material vi anser har stark relevans för vår studie.

En stor del av materialet vi utgår från fokuserar på människors erfarenheter och kunskap av konflikter. Detta medverkar till deras uppfattningar angående vad en konflikt är.

2.2 Definitioner

Lind (2004) skriver i *Medkompis – Medling och konflikthantering i skolan* att:

Ordet konflikt kommer från det latinska ordet *conflictus* som betyder sammanstötning.

Konflikt föreligger när parter inte är överens och när åtminstone en av dem hyser negativa känslor p.g.a. detta (sid 8).

2.2.1 Vad är en konflikt?

Vad en konflikt är kan tolkas på olika sätt av olika människor, t.ex. meningsskiljaktigheter, motsättningar, strider och gräl. Den enskildes uppfattning om hur viktig konflikten är speglas i hur mycket kraft individen lägger ner på den.

Lind (2004) skriver att konflikter kan uppstå såväl mellan människor, som inom oss själva. Författaren beskriver att konflikter kan ses olika beroende på olika intressen, värderingar och mål. En konflikt kan ses utifrån att en person inte får sina grundläggande behov tillfredställda. Ett exempel på att människan inte får sina behov tillfredställda kan vara att om man är på ett gott humör en dag minskar konflikternas uppkomst till skillnaden från om man vaknar trött. Alla konflikter är inte värt att lägga ner energi på utan många konflikter kan undvikas. Ett exempel kan vara då eleverna står i kö till matsalen. Det kan hända att de blir irriterade på varandra, t.ex. på grund av att någon tränger sig före, någon knuffas osv. Här måste läraren försöka få eleverna att förstå att en sådan konflikt är onödig och inte leder någon vart. Detta är ett typiskt exempel på en onödig uppstart av konflikter då den inte kommer att leda till något positivt. Eleverna måste inse att det är kö och att de har hamnat i denna situation och får vänta på sin tur som alla andra.

Konflikter kan vara *destruktiva* och *konstruktiva*. En *destruktiv* konflikt bygger på att de inblandade inte är överens och fokuserar på sin egen upplevelse. De har svårigheter att acceptera den andres upplevelse och följden blir en brist på inlevelse. Omdömesförmågan försvinner då känslorna tar överhand. Följden av detta blir att det uppstår en distans mellan individerna där de känner sig alltmer kränkta av varandra. En *destruktiv* konflikt innebär även att individerna vid kommande konflikter dem emellan utgår från samma känslomässiga nivå som den gamla slutade på.

Det finns konflikter som utgår från att de inblandade kan se varandras olika åsikter ur sitt eget och den andres perspektiv. Dessa konflikter är mer *konstruktiva* på så sätt att de involverade fokuserar på vad konflikten handlar om och se möjliga lösningar tillsammans, för att sedan finna den bästa möjliga som tillfredställer behoven. Om konflikten hanteras utifrån detta skapas nya ideer där människor ser nya möjligheter att kunna hantera problem. Konstruktiva konflikter kan innehålla starka engagemang, bråk, höjda röster och hårda ord men dock är de alltid fokuserade på sakfrågan.

Konflikter kan ses med hänsyn till att det råder motsättningar mellan olika livsstilar och intressen. Lind (2004) nämner den största gruppen av konflikter som baseras på missförstånd eller feltolkningar människor emellan.

Utas Carlsson (2008) kompletterar Lind (2004) i *Lära leva samman* och tar upp att människor ofta uppfattar konflikter som något obehagligt och negativt. Istället för att ta tag i problemet undviker vi det, vilket kan leda till att konflikterna blir större och svåra att hantera.

I *Det sociala livet i skolan: socialpsykologi för lärare* beskriver Thornberg (2007) konfliktbegreppet och diskuterar människans inre konflikter utifrån *kognitiva konflikter* och konflikter mellan människor utifrån *mellanmänskliga konflikter*. Dessa båda begrepp kopplar Szklarski (1996) samman. Han utvecklar i *Barn och konflikter: en studie av hur konflikter gestaltar sig i svenska och polska barns medvetande* att inre konflikter kan leda till motsättningar mellan människor. De två konflikt typerna kan kopplas samman på så sätt att problem mellan de involverade kan leda till inre konflikter.

Vi låter Marklund (2007) komplettera Thornberg (2007). Marklund (2007) skriver i *Skolmedling i teori och praktik* att det inte är ovanligt att människors kunskaper och erfarenheter av konflikter, medverkar till deras uppfattningar gällande vad den består av. En vanlig uppfattning är att en konflikt innebär en sammanstötning mellan människors känslor och behov, där parterna inte får dessa uppfylla.

Kom ihåg att det inte är lika viktigt att bevisa att du har "rätt" som att du uppför dig rätt. Ditt mål är ju inte att vinna kampen, utan att komma fram till en ömsesidigt godtagbar lösning på ert problem (Engelhardt, 2005, punkt 21).

2.2.2 Skillnaden mellan konflikt och mobbning?

Lind (2004) skriver att konflikt är något som *måste* lösas. Mobbning kan bestå av en plågsam och lång process där flertal personer förtrycker en annan. Detta är en av de viktigaste skillnaderna mellan konflikt och mobbning. Lind (2004) beskriver skillnaderna:

Konflikt = svårartad motsättning som måste lösas.

Mobba = utsätta för (kollektiv) förföljelse genom att göra till hackkyckling (Lind, 2004, sid 15).

Lind (2004) klagör att begreppet mobbning skiljer sig beroende på situation. Författaren refererar till Olweus (1999) att:

en person är mobbad när han eller hon, upprepade gånger och under en viss tid, blir utsatt för negativa handlingar från en eller flera personer. En negativ handling är det när någon tillfogar en annan person skada eller obehag. Sådana handlingar kan utföras verbalt, vid fysisk kontakt, genom att skada någons personliga egendom eller indirekt genom utfrysning och isolering (Lind, 2004, sid 15).

2.3 Orsaker till konflikter

Skolan har en betydande roll i människans möte med andra. Åsikter, normer och värderingar avgör hur eleverna bör vara och bete sig. Elevernas möte med andra i skolan påverkar hur de handlar och uttrycker sig (Thornberg, 2007).

Konflikter påbörjas ofta av ett förhållningssätt eller beteende där konflikten kan komma att handla om vad som helst. En olöst konflikt kan förorsaka nya och kraftigare konflikter då den ligger och gror (Marklund, 2007).

Möjligheterna att lösa en konflikt sjunker då de negativa känslorna tar överhand. Känslan att inte kunna påverka konflikter på egen hand kan försvåra människans positiva utveckling och självkänsla. Det faktum att känslan av maktlöshet infinner sig bidrar till ett förnekande av konflikten (Utas Carlsson, 2008).

Jordan (2002) resonerar i *Konsten att föra konstruktiva samtal i konflikter* att människor har skilda berättelser med olika åsikter kring en uppkommen händelse. De har individuella upplevelser av händelsen, samt hur den skall lösas. Människan utgår från sina känslor med sin *egen* upplevelse som den självklara och kan utan problem ignorera den *andres* berättelse, som framstår korrekt just för den. Känslor kan vara avgörande för både konfliktens uppkomst, samt utgång och detta bör den inblandade bli medveten om.

Acceptera att vissa personer aldrig kommer att förstå dig eller gilla dig, oavsett hur bra du är eller hur mycket du försöker. Ibland beror deras åsikter inte ens på din personlighet, utan på missförstånd eller förutfattade meningar (Engelhardt, 2005, punkt 8).

2.4 Modeller för konfliktlösning

Vi har inriktat oss på fyra modeller för konfliktlösning som vi anser relevanta för vår undersökning. Modellerna är följande:

- *kompissamtal*
- *skolmedling*
- *medlingsmodellen*
- *Cohens/Hakvoorts konflikthanteringspyramid.*

Kompissamtal har vi valt att skriva om med anledning av att metoden stärker elevernas självförtroende och ger dem redskap att hantera konflikter. Vårt syfte med studien är bl.a. att undersöka konflikthanteringen på den utvalda skolan. Därför anser vi denna metod som betydelsefull.

Skolmedling bygger vidare på kompissamtal enligt oss. Detta gör eleverna genom att få stöd från en medlare vid konflikthantering. Något denna metod har gemensamt med kompissamtal är att eleverna får möjlighet att lyssna till varandra och prata om sina känslor. Vi tycker att denna modell är viktig att ta upp eftersom skolmedlingsmodellen grundar sig i vårt resultat.

Medlingsmodellen anser vi som en lärorik modell då den fokuserar på framtid och inte på dåtid. D.v.s. med hjälp av medlare hjälper de varandra framåt i konfliktprocessen för att lösa den positivt. Modellen utgår inte från vem som har rätt eller fel utan söker lösningar som passar de inblandade.

Cohen/Hakvoorts **konflikthanteringspyramider** är tydliga där stegen i pyramiden förklaras enkelt och på ett utförligt sätt. Dessa pyramider är en tillgång för lärare och oss själva. Pyramiden är en modell att hantera konflikter där den innehåller både att förebygga, att hantera, att hjälpa och att stoppa konflikter. Vi ser modellen som en bra utgångspunkt i klassrummet för både elever och lärare.

2.4.1 Kompissamtal

Edling (1999) *Kompissamtal – kommunikation istället för tystnad eller våld* berättar hur viktigt det är att börja tidigt med kompissamtal. Det är en metod som hjälper eleverna skapa självförtroende och ger dem redskap att på egen hand hantera konflikter.

Som frilansjournalist gjorde Edling (1993) sitt första reportage på en skola i Helsingborg. Han beskriver kompissamtal som en förebyggande metod där två lärare leder samtalet tillsammans med barnen. På skolan intervjuade Edling (1993) en förskolelärare som berättade att sexåringarna redan efter en halv hösttermin tagit till sig konfliktlösandet.

Kompissamtalet går ut på att eleverna skapar en medveten känslomässig träning där tanken är att de skall bli medvetna om hur de fungerar tillsammans med andra. Eftersom kontinuerliga samtal genomförs förebygger de konflikter men även mobbning.

Genom Edlings (1993) reportage vill han visa på betydelsen av insikt i känslor. Detta poängterar författaren som en förutsättning i samhället.

Skolan där Edling (1993) studerat kompissamtal arbetar med denna metod för att det skall:

- lära eleverna att lösa konflikter med hjälp av ord, som ersättning för tystnad eller våld.
- förhindra mobbning.
- bidra till att skapa övning genom att barnen talar om sina känslor.
- skapa empati till varandra.
- ge träning i att lyssna.
- skapa en medvetenhet, där eleverna ser sin egen del i det sociala samspelet.
- förstå vad som orsakat en speciell handling och det positiva i denna. Det ingår inte att straffa eller skuldbelägga i kompissamtalet.
- skapa en känslomässig medvetenhet där eleverna själva skapar denna process, vilken är omöjlig att förstå i text.
- träna sig i att använda kroppsspråk, samt uttrycka sig inför människor.

Dessa grunder för kompissamtal innebär att eleverna skall visa sina känslor snarare än att dölja dem. Det finns tre ”rundor” på skolan i Helsingborg när det gäller kompissamtal:

1. Den första rundan innebär att eleverna får möjlighet att dela med sig om de upplevt någon konflikt under veckan.
2. Eleven berättar om de har sårat eller gjort sin kamrat ledsen på något sätt.
3. Här får eleven tala om ifall de själva hamnat i en konflikt eller någon annan liknande händelse.

2.4.2 Skolmedling

Lind (2004) diskuterar hur skolmedling fungerar. Genom medling lär sig eleverna stegvis att hantera konflikter med stöd av en medlare. Det är eleverna som får utbildningen. När konflikter uppstår bidrar skolmedlingsmodellen till att eleverna underlättar för andra. Lind (2004) skriver att medling innebär att:

försöka att åstadkomma en överenskommelse eller försoning (sid. 5). Lind (2004) påpekar även att medling... ger oss en plats att utforska vad det är som ligger bakom våra konflikter... (sid. 7). Eleverna skapar empati och ömsesidig respekt, samt ges möjlighet att beskriva sina känslor och lyssna till varandra, vilket kan vara positivt i alla avseenden. Medling är ett redskap som alla kan ha nytta av och få ut något positivt av. Medling är en viktig kunskap som människor kan dra nytta av i livet.

Lind (2004) betonar hur skolan och samhället idag befinner sig i en mångkulturell och ständigt föränderlig miljö där konflikter uppstår dagligen. Olika kulturer lever och umgås på andra sätt idag. Detta innebär att det kan uppstå nya situationer, vilka kan upplevas som otäck. För att förstå att nya situationer kan uppstå och inte behöver vara negativa eller otäck kan medling vara en bra metod för att bryta gamla mönster. Metoden innebär:

- Att tillägna sig en förmåga att lyssna på sig själv och andra.
- Att förstå känslor och vad de innebär.
- Att kunna skilja på känslor och fakta.
- Att inhämta kunskap om att visa känslor på ett sådant sätt att man inte skadar någon.
- Att lära sig att ilska inte behöver innebära att förstöra saker.
- Att lära sig respektera sig själv och även andra.
- Att ha förståelse för människors olika levnadssätt.
- Att skapa en insikt i att alla tycker olika.

2.4.3 Medlingsmodellen

En modell Marklund (2007) presenterar är en medlingsmodell, vilken bygger på Linds (2004) medkompismodell. Modellen skall vara en utgångspunkt för medling där eleverna kan vara ett stöd för varandra och föra processen framåt. Detta genom illustrationen nedan:

Tanken är att de inblandade inte skall fokusera på dåtid, utan på framtid. Under nutid skall medlarna hjälpa de inblandade att gå framåt.

Slutligen betonar Lind (2004) att medling inte handlar om att döma någon och utgår inte från vem som har rätt eller fel, utan har som uppgift att få de inblandade att hitta lösningar som passar dem.

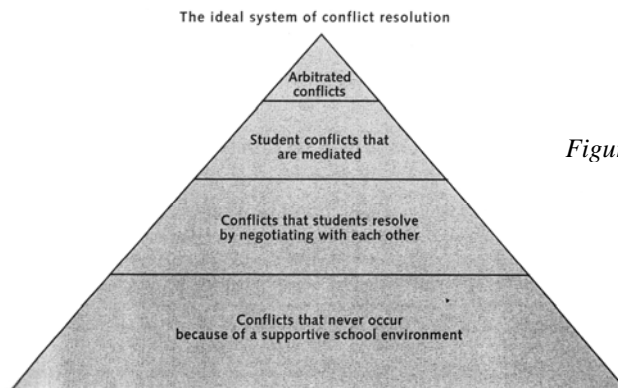
Carlander (1990) förmedlar i *Konflikter och konfliktbearbetning* att man inte skall angripa personen utan fokusera på konflikten. Därför bör följande frågor undvikas:

Vad menar du eller ni med detta? Säg hellre:

Hur skall vi kunna reda ut detta tillsammans? (sid, 68). Orsaken är en viktig del vilken bör utredas i första hand.

2.4.4 Konflikthanteringspyramider

Det finns behov för lärare att utveckla ett system för att hantera konflikter. Detta översätter Cohen (2005) i *Students Resolving Conflict: Peer Mediation in Schools* till en pyramid:

Figur 1

Cohen (2005) sid 35

De respektive stegen i pyramiden beskrivs som:

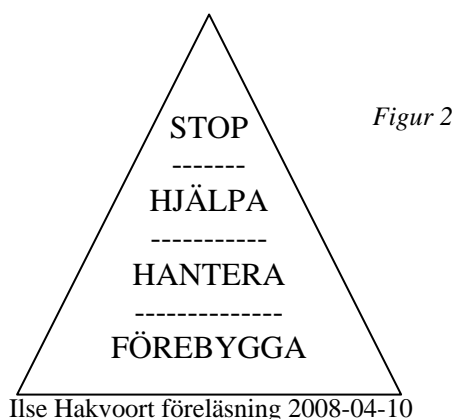
Conflicts that never occur because of a supportive school environment - Som en grund i pyramiden ligger ett gott skolklimat som bygger på en demokratisk skolkultur samt ett gott ledarskap från läraren. Här skapar läraren en positiv atmosfär genom att involvera eleverna i arbetet. Det bygger på att alla respekterar varandra. Detta typ av arbete skriver Cohen (2005), ingår i de flesta lärares klassrumsarbete. När läraren uppfattar att det finns en risk för konflikt använder läraren sig av olika tekniker för att förhindra en utveckling av konflikten. Exempel på tekniker kan vara att fokusera på det positiva hos eleverna, ignorera konflikten helt, byta plats på eleverna i klassrummet, be eleverna att vara tysta och involvera eleverna som är inblandade i konflikten i ett gemensamt arbete.

Conflicts that students resolve by negotiating with each other – Steget över innebär att eleverna själva hanterar konflikterna genom att förmedla mellan varandra. Läraren uppmuntrar eleverna till att försöka lösa konflikten på egen hand.

Student conflicts that are mediated – Konflikter som studenterna inte kan lösa på egen hand hanteras med hjälp av vuxna medlare. Detta steg kan vara svårt enligt Cohen (2005) att praktisera i verkligheten. Han nämner att den största utmaningen här är tiden. Många lärare träffar flera klasser varje dag med många elever i varje klass. I de fall där läraren behöver hjälpa eleverna att lösa en konflikt, betyder det också att resterande elever kan bli inblandade. Det kan också betyda att de resterande eleverna blir utan lärare.

Arbitrated conflicts – Det sista steget innebär att konflikten förhindras av en vuxen. Denna del i pyramiden är en vanligare typ av lärarmedling. Även här kan tiden vara ett hinder. Detta steg i pyramiden bygger till stor del på elevens respekt för läraren, samt lärarens makt över studenterna. I de fall då läraren förhindrar en konflikt blir utgången rättvis och läraren kan bygga på de regler klassen gemensamt kommit överens om (Cohen, 2005).

Denna pyramid är på ett enkelt sätt översatt av Hakvoort vid Göteborgs universitet. Hon beskrev denna under sin föreläsning (2008-04-10) om konflikthantering. Pyramiden nedan bygger Hakvoort på Cohens (2005) modell och översätter de olika stegen till: *Förebygga, Hantera, Hjälpa, Stop*.

Den **förebyggande** nivån beskriver Hakvoort (2008-04-10) som den fysiska miljön och atmosfären. Den bygger på en vilja att diskutera värderingar och attityder. Här finns också gemensamma regler, som bygger på en överenskommelse mellan parterna. På denna nivå finns ännu ingen konflikt.

Den andra nivån **hantera** utgår från att de inblandade har kunskap i problemlösning där de kan uttrycka sina behov och känslor, samt även skapa en insikt i andras känslor. Detta steg baseras på att ge människor verktyg för att hantera sina konflikter. Det tredje steget i pyramiden, vilket Hakvoort (2008-04-10) refererar till som **hjälp**, bygger på medling i svåra konfliktsituationer. Hjälpen erbjuds när de som är inblandade i en konflikt ber om det.

Pyramidens översta samt sista steg **stop** baseras på ett ingripande av ett förbjudet beteende. Denna del av pyramiden innebär att man utgår från reglerna.

Cohens (2005) beskriver det traditionella sättet att möta konflikter i skolan. Skolors möjlighet att skapa ett klimat som förebygger konflikter varierar oerhört. En del skolor arbetar framgångsrikt med detta medan andra inte gör det. De flesta skolor enligt Cohen (2005) ger endast eleverna obetydlig insikt i konflikthantering. När eleverna hamnar i konflikt inträffar detta ofta på egen hand. De första som blir del av konflikten är kamraterna, men konflikten ökar ofta vid deras inblandning. Den första vuxna som tar del av konflikten är oftast klassläraren. Cohen (2005) hävdar att med kompetenta lärare kan de flesta elevkonflikter förhindras. Lärare har olika konflikthanteringsmetoder för att hantera elevkonflikter, där en del arbetar förebyggande innan konflikten uppstått och en del mer med att hantera och hjälpa först efter att konflikten uppstått. Han nämner även att medling kräver praktisk erfarenhet. Läraren som medlare bör ha kunskap inom området för att kunna hjälpa elever att medla med varandra.

Cohens (2005) uppfattning kring det traditionella sättet att möta konflikter är att det inte utgår från att lära eleven lösa sina egna konflikter. Det erbjuder inte medling och konflikthantering och det bygger inte på ett förebyggande arbete. Slutligen innebär detta sätt att resurserna inte utnyttjas på ett effektivt sätt. Skolpersonalen har andra ansvar vad gäller skolan, och deras involverande i mindre konflikter bör därför undvikas genom att utveckla elevernas kunskap inom konflikthanteringsområdet.

2.5 Att förebygga och hantera konflikter

Barn och ungdomar vill lösa sina konflikter enligt Marklund (2007), då ungdomar och barn vill ha ett samhälle byggt på gemenskap. Konflikter är en del av skolans vardag och det har stor betydelse hur skolan hanterar mobbning och konflikter. Oftast får eleverna ingen uppmärksamhet av vuxna när det gäller konflikter elever emellan. De får lösa dem själva vilket blir en del av deras vardag.

I *Konflikthantering. Handbok för realister* skriver Brännlund (1991) att det kan vara svårt att hantera konflikter på ett konstruktivt sätt. Att leta efter rätt eller fel kan lätt medföra en låst konflikt, vilket kan ha en tendens att bibehålla konflikten snarare än att minska den. Alla har rätt eftersom konflikter baseras på känslor. Alla utgår från sina egna erfarenheter och utgångspunkter. Därför är frågan om rätt och fel betydelselös.

Vi är överens angående det Edman Ståhl (1999) tar upp i *Det går att göra så här! – Om att lösa vardagskonflikter* att barnen behöver övning i konfliktlösning utan vuxen medverkan. Barnen behöver träna sig i att ha ögonkontakt och att lyssna aktivt. De behöver även hitta ord för och våga sätta ord på känslor. Edman Ståhl (1999) menar med detta att barnen behöver insikt i hur olika vi kan uppleva samma situation och därför behöver diskutera orsaken kring händelsen. Författaren skriver om hur vi som människor måste kunna lyssna till vad andra säger. Vi måste *kunna* och *våga* uttrycka oss själva. Detta bidrar till en konstruktiv diskussion och inte enbart en maktkamp. För att kunna lösa konflikter på ett konstruktivt sätt krävs en bra självkänsla, ett gott självförtroende samt kunskap kring konfliktlösning.

Alla ser vi på världen utifrån vårt eget tänkesätt. Men ingen av oss har mer "rätt" än någon annan. Håll därför ditt sinne öppet för nya intryck (Engelhardt, 2005, punkt 4).

2.5.1 Likabehandlingsplan

I vår intervju ställer vi frågan till läraren och eleverna om de känner till likabehandlingsplanen. Enligt skolverket är varje skola skyldig att upprätta en sådan. Den är till för att förebygga och förhindra kränkande behandling, trakasserier och diskriminering. På varje skola skall denna plan anpassas till verksamheten. Skolverkets allmänna råd, där också vårdnadshavarens delaktighet poängteras är tänkt som ett stöd för skolan.

Skolan vi undersökt har en likabehandlingsplan. En utförlig beskrivning av planens innehåll finns att läsa i bilaga H.

2.6 Barnet och miljön

Carlander (1990) nämner att konfliktlösning bygger på att redan som barn uppleva trygghet och respekt för att förstå sig själv och andra. Detta bidrar till ett ömsesidigt tänkande, där barn kan skapa positiva och hållbara kontakter. Om barnet från början inte upplevt respekt och trygghet, kan följden bli att det som vuxen inte vågar visa sina känslor eller värderingar. Författaren uttrycker att det är viktigt för barn och ungdomar att känna vuxnas trygghet och stöd, vilket resulterar i ett självständigt tänkande och en utveckling hos barnet. Detta påverkar den uppfattning barnet har om medmänniskor och omgivningen.

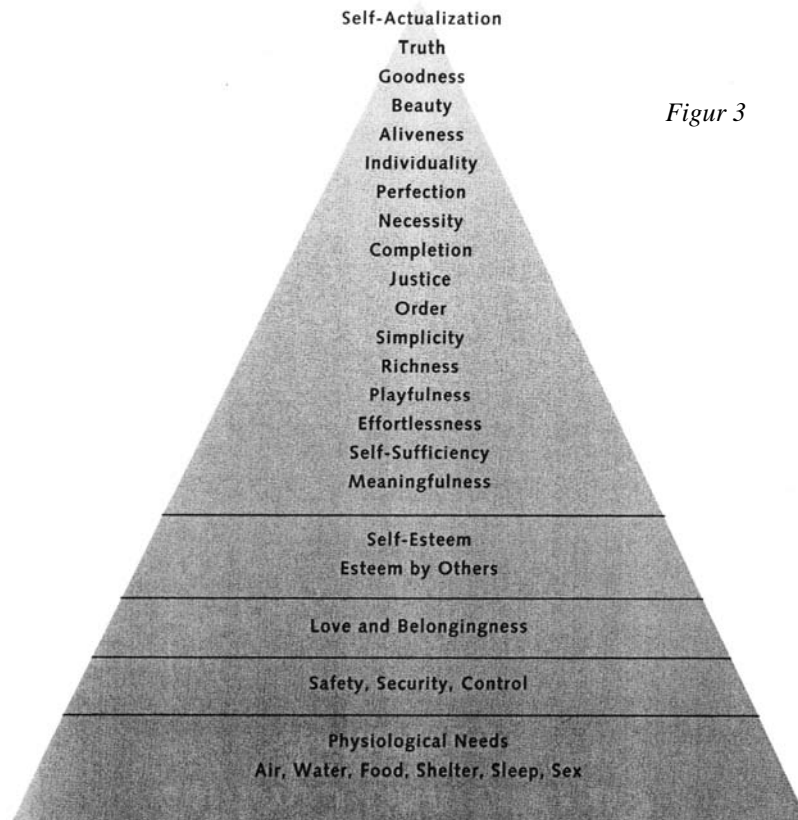
Vidare beskriver Carlander (1990) en viktig del vid konfliktlösning. Hon anser att det inte skall läggas fokus på personen utan på händelsen. Detta för att inte anklaga de inblandade. Författaren menar att det är viktigt att inte kritisera utan att ge hjälp, att lyssna och förstå det personen ger uttryck åt. På så sätt uppmuntras barnet och kan bearbeta sina känslor, vilket resulterar i trygghet. En viktig aspekt hon nämner är hur viktigt det är att läraren lyssnar till vad barnen vill berätta och samtidigt skapa ett gott klimat.

Enligt Edman Ståhl (1999) *Det går att göra så här! – Om att lösa vardagskonflikter* får barn sitt konflikthanteringsmönster från sin mamma och pappa under de allra första åren. Barn tar efter de vuxnas beteende. Vi är övertygade om att de vuxnas beteende oftast är det som påverkar mer än de vuxnas ord. Med detta menar vi att om jag som förälder uppmanar mitt barn att inte slåss men sedan brukar våld själv handlar barnet inte utifrån mina uppmaningar.

Maslow (1954) nämner i *Motivation and Personality* hur han gör ett försök att formulera en positiv motivationsteori. Han upplyser om människans grundbehov, vilka ofta är utgångspunkten för motivation.

Cohen (2005) refererar till psykologen Maslow (1954) och beskriver att människan ständigt strävar efter att tillgodose sina behov. Maslow (1954) betonar att människans grundläggande behov av luft, mat och sömn först skall uppnås för att människan sedan skall sträva efter allt högre behov. Maslow (1954) beskriver denna strävan som ett grundbehov hos människan. I triangeln nedan redogör Cohen (2005) för Maslows (1954) behovstrappa: *Maslow's Hierarchy of Needs*.

Maslow's Hierarchy of Needs

Figur 3

From: *Motivation and Personality* by Maslow (Harper & Row, 1954).

Trappan består av fem olika behovssteg:

Physiological Needs, Air, Water, Food, Shelter, Sleep, Sex – I detta ingår människans fysiska behov som sömn, skydd, vatten, mat, luft och sex. Dessa räknas till människans grundbehov.

Safety, Security, Control – Andra steget berör tryggheten där människan har ett behov av kontroll, att uppleva säkerhet och skydd.

Love and Belongingness – Här fyller gemenskapen sin roll där kärlek och tillhörighet är en viktig del.

Self-Esteem, Esteem by Others – I detta fjärde steg i pyramiden hamnar självsäkerhet och uppskattning från andra medmänniskor.

Toppen av behovstrappan, *Self-Actualization*, bygger på självförverkligande, sanning, godhet, skönhet, livlighet, individualitet, perfektion, nödvändighet, fullständighet, rättvisa, ordning, enkelhet, rikedom, lekfullhet, obesvärlighet, självuppfyllelse och meningsfullhet. Detta översta behovssteg är det människan strävar efter enligt Maslow (1954).

Grundbehovet måste bli uppfyllt för att kunna gå vidare efter att sträva till ett högre behov.

2.7 Förståelse och självinsikt

Utas Carlsson (2008) redogör för olika sätt att hantera och lösa konflikter. Känslor och attityder kan påverkas med hjälp av tankar. Författaren nämner rollspel som ett sätt att handla i en konflikt. Det är vanligt att rädsla och ovilja inför konflikter uppstår då möjligheter till bearbetning inte inträffat tidigare i livet. Rollspel kan vara ett sätt att bearbeta känslor. Det fordras att människor lyssnar, visar respekt och lever sig in i de inblandades situation för att kunna åstadkomma en konfliktlösning. Där får barnen möjlighet att lära sig hantera sina känslor och hur de skall bete sig. Författaren menar att en god hantering av konflikter skapas genom insikt i sina känslor. Detta kan bidra till en stark självkänsla, som bidrar till en positiv utveckling. I de fall då utvecklingen inte blir positiv bör barnet få stöd från vuxna som hjälper det att ytterligare visa hur det skall handla i en konflikt. Genom detta blir barnet motiverat och erhåller bättre självförtroende.

Lind (2004) anser att det är viktigt att förstå att alla tycker olika, men att vi ändå är överens och kan fortsätta vara vänner. Att komma överens om varandras olikheter är ett sätt att hantera en konflikt.

Lyssna noga till den andra personens synpunkter. De flesta människor blir mer mottagliga för förändring om de känner sig förstådda (Engelhardt, 2005, punkt 22).

2.8 Konflikter under/utanför skoltid

Colnerud & Granström (1993) diskuterar i *Respekt för lärare – Om lärares professionella verktyg – yrkesspråk och yrkesetik* utifrån skillnaden om eleverna befinner sig i eller utanför skolan. När elever utanför skoltid hamnar i en konflikt kan de avsluta denna genom att avsluta kontakten med den andra parten. När elever däremot befinner sig i skolan har de inte denna möjlighet. Läraren kan inte avsäga sig ansvaret för eleverna under skoltid. Eleverna tvingas att lösa konflikten i skolan.

Colnerud & Granström (1993) beskriver att eftersom eleverna har skolplikt innebär detta att deras liv ligger i lärarnas händer. Rollen som lärare blir därmed ansvarsfull. Läraren har en skyldighet men också rättighet att ingripa för att skydda elevernas rättigheter så länge de befinner sig i skolan.

Cohen (2005) diskuterar att konflikter är en del av människans liv men särskilt en vanlig del av livet i skolan. Samtliga i skolans värld blir involverade i konflikter. Elever hamnar i konflikter av flera slag såsom skvaller, att de lånar saker men inte lämnar tillbaka dem, fysiskt våld, rasism, gängbildning osv. Lärare ser dessa konflikter under elevernas skolgång och överallt där eleverna vistas. Cohen (2005) beskriver vidare att eleverna ibland tar med sig problem utanför skolan och att konflikterna därpå eskalerar i skolan, vilket innebär att tid som är avsedd för undervisning spenderas på konflikthantering.

2.9 Kommunikation som ett hjälpmedel

Kommunikation mellan människor spelar en avgörande roll enligt Maltén (1998). Han beskriver betydelsen i *Kommunikation och konflikthantering* att:

Med hjälp av den överför vi budskap till och mottager information från andra; påverkar andra vad gäller tankar, åsikter, värderingar, attityder och avsikter; försöker åstadkomma en reaktion hos mottagaren; och ibland även missuppfatta motparten (sid. 11).

Kommunikation kommer från latinets ”communicare”, vilket betyder: att ha något gemensamt eller att dela något med någon (Maltén, 1998, sid. 11).

Maltén (1998) lyfter fram hur viktigt det är för människan att kommunicera då behovet av gemenskap och naturlig kontakt är betydelsefullt för oss alla. Ett exempel på vardagsdefinition är att kommunikation är utbyte av budskap.

Figur 4

En förenklad bild av kommunikation
(Microsoft Office, clipart collection).

Individens förmåga att ta emot och sända budskap beskriver Ellmin (1992) i *Att hantera konflikter på jobbet* som något relevant vid konfliktlösning. Det är av betydelse att människan ger jag-budskap utifrån sin erfarenhet. Detta innebär att uttrycka sin egen åsikt med hjälp av att ge budskap och försöka förstå andras åsikt. Detta genom att ta emot budskap. Författaren nämner de viktigaste punkterna under jag-budskap och du-budskap. Exempel kan vara:

jag menar att vårt samarbete inte fungerar... eller **jag** tycker det vore bättre att...

du borde istället ta och... eller **du** vet väl för... (Sid, 15).

I likhet med Ellmin (1992) berättar Hammarlund (2001) i *Bearbetande samtal* att man genom förbättrad vardagskommunikation kan förebygga och hantera konflikter. Han nämner *strokes*, som representerar de sätt och handlingar med vilka vi bekräftar medmänniskor, som till exempel ljud, handlingar och gester. *Strokes* är tillsammans med beröring två mycket starka former av kommunikation.

Kommunikationen är ett stöd som ökar känslan av trygghet. Därför är det viktigt att bli medveten om sina uttryck för känslor på ett sätt som inte skuldbelägger någon. På så vis kan konflikter förebyggas avsevärt. Relationen elevenna emellan kan förbättras genom att de får en positiv reaktion vid en konstruktiv konflikthantering vilket bidrar till en förbättrad vänskap och förståelse. Detta skapar goda upplevelser vilka kan vara bra att ha med sig i livet (Utas Carlsson, 2008).

Tala vänligt från hjärtat, och håll dig till fakta och dina känslor inför dem. Undvik onödiga anklagelser och hårda ord. De leder bara till att personen i intar försvarsställning (Engelhardt, 2005, punkt 18).

2.10 Lärarens roll

Colnerud (2004) skriver i *Skolans moraliska och demokratiska praktik* under artikeln *Skolan är moralen* att skolan är en förmedlare med läraren som viktigaste länk. Fokus bör ligga på hur lärarna bemöter och samspelar med eleverna, samt hur skolan anordnar elevernas tillvaro i skolan. Eleverna formas av livet i skolan och skapar där en bild av sig själva. Variationen mellan skolor är stor och de kan skilja sig från varandra, trots likheter i deras struktur. Det läggs olika vikt på olika områden och inom en skola kan elevernas tillvaro variera beroende på vilken lärare de möter.

En människas självbild växer fram i mötet med andra. Familjen har stor betydelse, men även skolan har en stor roll. Vid sidan av familjen är skolan en viktig källa när det handlar om barns självkänsla, där samspel med kamrater också påverkar. För att kunna respektera andra måste vi respektera oss själva. Colnerud (2004) anser att självaktning uppstår i samspel med människor och är en förutsättning för respekten till andra. Ungdomar vill ha kontakt med varandra eftersom de ofta befinner sig i större grupper i samma rum. Detta leder till att de på olika sätt vill skapa kontakt med andra. Ett bekymmer hos lärarna blir att försöka separera eleverna från varandra. Ungdomar enligt Colnerud (2004) tillbringar en stor del av sin tid i skolan tillsammans med människor de annars inte skulle träffa. Genom detta får eleverna möjlighet att upptäcka att alla människor tänker olika. Genom att erbjudas en möjlighet till samtal runt något eleverna finner meningsfullt, kan de ges tillfälle att upptäcka egna och andras funderingar. Författaren skriver om hur skolan är en ovanligt god plats för samtal.

Szklarski (2004) skriver i *Skolans moraliska och demokratiska praktik* under kapitlet *Konflikthantering och värdefrågor*, att upplevelser i konfliktsituationer är något som inte beskrivs särskilt utförligt i litteraturen. Szklarskis (2004) forskningsresultat visar på att ungdomar i regel inte är nöjda med lärarnas sätt att hantera konflikter. Hans resultat visar även att lärare i väldigt liten utsträckning arbetar på ett djupare plan med konflikter. De fokuserar i regel på att hastigt avbryta konflikthandlingar parterna emellan. Författaren konstaterar att träning i och kunskap om konstruktiv konflikthantering är en förutsättning för elevernas utveckling. Här är skolan ytterst viktig.

2.11 Sammanfattning

I vår genomgång av teorier och tidigare forskning har vi fokuserat på det vi finner relevant för vårt syfte. Teorierna utgår från konflikternas orsaker, hur de kan förebyggas och hanteras.

Vi har dels valt litteratur utifrån intresse men även med hänsyn till studiens frågeställningar och resultat. Särskilt Marklund (2007) medlingsmodell är intressant med tanke på att modellen fokuserar på framtid och skall hjälpa de inblandade att se framåt. Vi har även funnit Cohens (2005) konflikthanteringspyramid som en användbar utgångspunkt för lärare och elever.

En gemensam faktor teorierna och forskningen beskriver är att konflikter är något som måste lösas för att som individ kunna gå vidare. Oro kan uppkomma om vi inte förstått våra egna konflikter tidigare i livet. Har människan en god insikt i hur den skall hantera konflikter bidrar det till en positiv utveckling.

Läraren är en viktig utgångspunkt för eleverna vid förebyggande arbete och vid konflikthantering. Lärares roll vid kompisamtal och medling är central där eleverna får hjälp med att fokusera på framtid och utveckling. En viktig aspekt är att undvika att leta efter "rätt" och "fel" i en konstruktiv konflikthantering. Detta kan leda till att parterna väljer att stanna kvar i konflikten snarare än att utveckla situationen till det positiva och lösa den.

Kommunikation är en viktig del i människans vardag och en känsla av trygghet bidrar till en god upplevelse av varandra. Det har varit intressant att läsa om Maltens (1998) beskrivning av kommunikation. Vi är överens med författaren att kommunikation är avgörande vid konflikter människor emellan, då förmågan att kunna kommunicera bygger på att kunna medla.

Den litteratur och forskning vi tagit del av utgår till stor del från människans kunskap och erfarenheter av konflikter, vilket medverkar till deras uppfattning av vad en konflikt är. En del av litteraturen vi anser relevant för vår studie är den som tar upp vikten av att barnet får uppleva trygghet och respekt under de allra första åren. Edman Ståhl (1999) beskriver hur barn tar efter vuxnas beteende snarare än deras uppmaningar. Vi anser att detta även gäller i skolan på så sätt att läraren skall ta hänsyn till detta.

All litteratur vi tagit del av har varit användbar och möjlig att koppla till studien. Den har tagit upp allt från *förebyggande* konflikter till *hantering* av dem. En del litteratur har vi poängterat mer än andra på grund av innehållet och hur mycket vi kunde hämta från dem.

3 Syfte

Syftet med studien är att undersöka elevernas och klasslärarens uppfattningar kring skolkonflikter och särskild vikt kommer att läggas vid den aktuella klassen vi undersöker. Vi vill ta del av i vilken omfattning eleverna anser att de varit inblandade i en konflikt och hur de agerar i situationen.

Ett intressant område att undersöka är hur elevernas och klasslärarens uppfattningar skiljer sig/överrensstämmer med varandra. Här vill vi dra slutsatser om i vilken utsträckning lärarens uppfattning stämmer överens med elevernas.

Vi vill också undersöka klasslärarens syn på hur hon hanterar konflikter i klassen. Finns det likheter eller skillnader i deras uppfattning om hennes engagemang och hennes konflikthantering?

Var skolkonflikter uppkommer ser vi som något ytterst intressant. Har läraren och eleverna samma syn på var konflikter uppstår och finns det typiska konfliktmiljöer?

Övergripande frågeställningar:

- Hur överrensstämmer elevers uppfattningar om konflikter i skolan?
- Hur ser läraren på elevkonflikter och på vilket sätt hanteras dessa av läraren?
- Upplever eleverna att läraren engagerar sig i konflikthantering?
- Hur gör eleverna när de blir inblandade i en konflikt?
- Var uppkommer skolkonflikter?

4 Metod

Här beskriver och motiverar vi de kvalitativa och kvantitativa metoder vi använt oss av. Undersökningsgruppen, etiska överväganden och undersökningens genomförande och databearbetningen beskrivs.

Vi har varit väl medvetna om att vi som författare skall tänka oss in i läsarens situation. Johansson & Svedner (2006) beskriver utförligt i *Examensarbetet i lärarutbildningen. Undersökningssmetoder och språklig utformning* att metoden i ett examensarbete stödjer läsaren att göra om samma undersökning.

4.1 Undersökningsgrupp

Undersökningsgruppen bestod av en klass i år nio med klassens lärare i en skola i Halmstad kommun. Skolan har 200 elever från år 6-9. Klassen består av 28 elever, varav 15 killar och 13 tjejer. Av de 28 eleverna lämnade 23 stycken, 15 killar och åtta tjejer in tillståndet. Två av dessa godkände inte att medverka i studien.

Av de 21 elever som godkände tillståndet gjorde vi ett slumpmässigt urval inför intervjuerna med hjälp av lottdragning. Vi skrynklade ihop pappersbitar med samtliga elevers namn och placerade dem i kill- respektive tjejhög. Av dem drog vi tre lappar från varje hög för att få en jämn fördelning av killar och tjejer.

Kontakt togs med läraren i god tid innan vi påbörjade intervjuerna. Syftet med denna kontakt var att se hur läraren ställde sig till medverkan. I samband med godkännande bestämdes ett första möte. Vi uppfattade henne som positiv till studien och hon var villig att hjälpa oss.

4.2 Intervjuundersökning

För att undersöka hur läraren och eleverna tänkte om konflikter genomförde vi kvalitativa intervjuer. Det finns många sorters kvalitativa studier. Vi anser att den kvalitativa metoden är lämplig då vi är intresserade av elevernas uppfattningar och deras sätt att resonera. Vi har studerat elevernas och lärarens uppfattningar om konflikter och konflikthantering och beskrivit variationerna i deras uppfattningar.

I våra frågeguider har vi använt oss av ostrukturerade intervjuer (Bilaga A & B). Utifrån denna typ av intervjuer har vi formulerat frågorna till informanterna på ett lättförståeligt sätt. Vi har kompletterat med följdfrågor för att utveckla informanternas svar (Stukåt, 2005).

Våra intervjuer har byggt på frågor kring elevernas uppfattningar av konflikter; vad de består av, hur de uppstår, lärarens engagemang osv. Frågeguiderna har hjälpt oss under intervjuerna på så sätt att de täckt in våra frågeställningar och därmed givit en god grund att uppfylla syftet med studien.

För att komplettera och bättre dokumentera våra intervjuer tog vi hjälp av en videokamera under de individuella intervjuerna med eleverna och klassläraren. Vi såg filmningen som ett gott komplement till vår kvalitativa metod. Trost (1997) skriver i *Kvalitativa intervjuer* att resultatet blir lättare att förstå eftersom de presenteras i konkret form och på ett förståbart sätt.

Den kvalitativa metoden kompletterade den kvantitativa. Detta genom att skapa en bred förståelse. Den kvalitativa metoden har som uppgift att tolka resultaten samt förstå dem.

Vi formulerade frågorna för att nå uppfattningar av konflikter och konflikthantering. De öppna frågorna använde vi oss av för att spegla elevernas uppfattningar av t.ex:

Var uppkommer konflikter, vad är en konflikt, om de känner till några regler, lärarens delaktighet, om skolan kan utvecklas osv.

En nackdel med kvalitativ metod kan vara att den har sämre tillförlitlighet (Trost, 1997).

Johansson och Svedner (2006) redogör för begreppet *reliabilitet*, noggrannhet vid mätning. Författarna nämner att tillförlitligheten aldrig kan vara perfekt. Vi som studenter har uppmärksammat på olika sätt informanternas svar och tolkat dem utifrån skilda erfarenheter och uppfattningar. Vi är överens med författarna att det kan finnas reliabilitetsbrister vid intervjuer. Detta eftersom vi studenter ställde samma frågor, dock på olika sätt. För att öka noggrannheten i vår mätning har vi filmat intervjuerna vilket bidrog till att vi kunnat titta på

filmen upprepade gånger och lättare kunnat bearbeta våra svar. För att ytterligare öka reliabiliteten närvarade vi båda under filmningen och bearbetandet av denna film.

För att få en god validitet i undersökningen försökte vi att vara tydliga med att formulera intervjufrågorna. Detta gjorde vi bland annat genom att vara tydliga med att formulera intervjufrågorna på ett lättförståeligt sätt. Frågorna skulle inte missuppfattas på något sätt. En av oss studenter har genomfört en pilotundersökning på sin son.

Hänsyn till miljön har tagits genom att utföra intervjuerna på en ostörd plats där vi upplevde att eleverna kände sig bekväma. På detta sätt ville vi minska risken för stress och nervositet hos eleverna och läraren.

Kravet på validitet har vi tagit hänsyn till genom att vi ställde oss frågan om vi mätte det vi avsåg att mäta. Vi har ställt oss frågan om vi fått de svar som vi ansåg oss behöva för att täcka in vårt syfte. Stukät (2005) nämner att när man har med människor att göra kan detta vara en felkälla, då man inte vet hur ärliga de är. Informanten kan tänkas ge de svar de tror vi studenter vill höra. Detta har vi tydliggjort innan intervjuerna påbörjades, genom att vi poängterade hur viktiga de är i undersökningen.

Med hjälp av filmning kunde vi kontinuerligt under intervjuerna ställa oss frågan om vi undersökte det vi avsåg att undersöka. Detta kan enligt oss bidra till hög reliabilitet och validitet i undersökningen.

Vi anser att intervjun är ett viktigt instrument då vi vill förstå samt beskriva elevernas och klasslärarens uppfattningar.

Risken för missuppfattningar minskade avsevärt genom filmningen då vi haft möjlighet att studera filmen flera gånger. Dokumentation med hjälp av videokamera kunde göra intervjupersonerna nervösa och på så sätt inte lämna hela svar eller undvika dem helt. Detta var vi medvetna om.

Med hjälp av en intervjuguide (bilaga A & B) täckte vi in vårt syfte och våra frågeställningar. I enlighet med Johansson och Svedner (2006) använde vi oss av följdfrågor som hjälpte oss att utveckla svaren, samt bistod informanten att förstå frågan. Vi använde följdfrågorna som ett stöd vid intervjun. De var inte helt fastställda för att vi som studenter inte skulle bli "låsta" vid exakta frågor.

För att öka generaliserbarheten i undersökningen använde vi oss av en detaljerad beskrivning under kapitlet *Genomförande*. En faktor som påverkade generaliserbarheten var storleken på bortfallet (Höst, Regnell & Runesson, 2006).

4.3 Genomförande

Efter att ha läst *Kvalitativa Intervjuer* av Trost (1997) fick vi insikt i hur vi skulle uppföra oss vid intervjuerna. Vi anser att vi varit engagerade under intervjuerna då vi bland annat tänkte på vår hållning, samt ögonkontakt med såväl oss studenter som informanten.

Vi kom överens med klassläraren angående vilka tider vi kunde närvara för intervjuer. Eleverna gjordes medvetna om vilka lektionspass det rörde sig om och blev på så vis förberedda inför intervjun. I god tid lämnade vi ut tillståndsmallen till läraren som hon skulle dela ut till sina elever. Detta för att i tid samla in dokumenten.

En av oss studenter har genomfört en pilotundersökning med sin son. Den genomfördes för att undersöka frågornas relevans till studiens syfte. Frågorna visades sig stämma bra överens med detta. Frågeställningarna behandlade bland annat elevuppfattningar, vilket också knöt an till vårt syfte.

Första mötet med klassen bestod av en presentation av oss studenter. Vi beskrev bland annat vilka vi var, vad vi ville göra och syftet med undersökningen. Läraren lämnade över de 23 tillstånden, varav två inte godkände deltagandet. Utifrån de 21 elever som godkänt undersökningen gjorde vi ett slumpmässigt urval av sex elever. Tanken med intervjun var att fokusera på sex elever då vi ansåg att detta kunde ge utvecklande svar. Inom ramen för en uppsats tog vi hänsyn till vårt förfogande av tid.

Vi ville även fokusera på klassläraren. Det skulle vara intressant att undersöka hela klassens uppfattningar med hjälp av intervjuer om det funnits mer tid.

Inför intervjuerna samlade vi de sex slumpmässigt utvalda informanter för en gemensam introduktion. Platsen vi samlade dem på var den plats där intervjun skulle genomföras. Syftet med detta var bland annat att skapa trygghet hos informanterna. Eleverna gav sitt godkännande till att videokamera och mikrofon användes vid undersökningen. Videokameran placerades på ett stativ cirka fyra meter från platsen för att inte informanten skulle känna obehag.

Trost (1997) beskriver hur de första frågorna i en intervju kan vara avgörande för hur resten av intervjun kommer att flyta. Vi försökte lätta på stämningen och skapa trygghet hos informanten. Under inledningen av intervjun försökte vi skapa en positiv anda. Frågorna påbörjades inte direkt utan vi gav tid att välkomna informanten. För att göra det lite extra trevligt bjöd vi dem på vatten och småpratade lite. Vi upplevde att vi åstadkom en god kontakt med eleverna genom att vi innan varje individuell intervju fick elevernas godkännande för filmningen samt deltagandet.

Innan vi påbörjade intervjuerna fick vi stöd av läraren angående vilken plats som bäst lämpade sig för intervjuerna. Vi ansåg att miljön skall vara så ostörd som möjligt. Viktigast av allt är att informanten känner sig viktig i miljön (Trost, 1997).

Intervjuerna har skett individuellt med eleverna då vi ville undvika påverkan informanterna emellan. Vid intervjuer med flera personer samtidigt kan problem uppstå då informanterna inte har tystnadsplikt gentemot varandra (Trost, 1997).

Intervjuerna tog olika lång tid beroende på hur mycket informanten hade att bidra med i ämnet. Varje intervju tog cirka 20 minuter.

Det var viktigt för oss studenter att ta del av informanternas tankar. Med anledning av detta närvarade båda studenterna under intervjuerna. Resultatet blev att syftet med studien uppfylldes. Vi ville att informanterna skulle känna sig trygga med oss och vi uppmuntrade dem att koncentrera sig på frågorna och inte tappa intresset för ämnet. För att skapa en avslappnad miljö undvek vi att sitta direkt mot varandra. Vi valde att sitta på varsin sida om informanten. Detta gav oss god möjlighet till ögonkontakt, både oss studenter emellan, samt med informanten. Vår placering underlättade även filmningen och ljudupptagningen.

Vi har kontinuerligt under intervjuernas gång uppmuntrat informanterna till att svara utförligt på frågorna, men inte på något sätt tvingat dem till att svara. För att uppmuntra till svar har vi använt oss av följdfrågor, som till exempel:

hur menar du då?, berätta vidare, nu hänger jag inte riktigt med, vill du hjälpa mig? (Bilaga A & B). Trosts (1997) skriver att den intervjuade inte skall känna sig tillrättavisad eller ifrågasatt.

Frågan ”varför?” försökte vi undvika då den inte hör hemma i en kvalitativ intervju. Vi ifrågasatte inte informanterna på något sätt.

Johansson och Svedner (2006) diskuterar vikten av att studenter skall ges möjlighet till tillämpning och redovisning av sina kunskaper:

Det är viktigt att det i en utbildning finns inslag som ger de studerande möjlighet att i mer sammanhängande form redovisa och tillämpa sina kunskaper (sid 9). Författarna nämner vidare att examensarbetet skall hjälpa studenten att:

relatera de vetenskapliga teorier studenten blivit förtrogen med till de kommande arbetsuppgifterna (sid 9). Vidare poängterar författarna hur studenten skall se samband mellan studien av teorier och den kommande yrkesrollen:

skall inse sambandet mellan den teori du lärt dig och den praktiska undervisningsverkligheten, och du skall få insikt i olika forskningsmetoder och lära dig tillämpa dem, allt naturligtvis för att du skall bli en bättre lärare (sid 9).

4.4 Enkät

I enkäten har vi kombinerat kvalitativ och kvantitativ metod för att ta del av klassens uppfattningar. Detta har vi gjort med hjälp av en enkät (Bilaga F) med slutna och öppna svarsalternativ. De slutna svaren gick att presentera i tabeller och diagram, medan de öppna svaren kategoriserades och analyserades. Genom detta fick vi en helhetsuppfattning av vad hela klassen hade för tankar kring konflikter. De öppna svaren gav utrymme för oss att analysera klassens uppfattningar. Detta fokuserar vi djupare på under kapitlen *Resultat* och *Diskussion*.

Flera olika företeelser kunde påverka reliabiliteten: Slarv av informanten vid besvarande av frågorna, oklara frågor i enkäten mm. Det fanns en risk att informanten svarade bristfälligt på frågeställningarna, vilket kunde bero på att vi formulerade frågan otydligt eller inte täckte in alla frågor. Detta kunde leda till att svaren inte blev korrekta. För att minska risken av låg reliabilitet använde vi oss av både öppna och slutna frågor, vilket vi ansåg kunde hjälpa informanten att utveckla sina svar. En fördel med enkäten var att den gav oss möjlighet till både exakta frågor med olika svarsalternativ, samt mer öppna frågor med möjlighet till utförliga svar. Vi fick en tydlig överblick av informantens svar och uppfattningar kring frågorna om konflikter. Svaren kunde uttryckas genom siffror och vi presenterade svaren med hjälp av stapeldiagram. Här framgår resultatet på ett tydligt och konkret sätt som är enkelt att förstå (Trost, 1997).

Syftet och frågeställningarna kunde tydligt kopplas till enkätfrågorna. Enkätfrågorna utgick från frågeställningarna, vilket gav en tydlig anknytning till syftet. Detta medförde att enkäten som mätinstrument mätte det vi avsåg att mäta, dvs. elevernas och lärarens uppfattningar kring konflikter. Detta är en förutsättning för undersökningens validitet (Stukåt, 2005).

4.5 Etiska överväganden

Inför vår studie har vi gjort flera etiska överväganden. Vi besökte läraren tre veckor innan påbörjad intervju och fick tips och idéer utifrån vårt syfte. Tillståndsmallen lämnades ut till läraren för utdelning till klassen. Eleverna hade en vecka på sig att få skriftligt tillstånd från målsman.

Tillståndet formulerades så att elevernas föräldrar/målsman gav tillåtelse eller inte till barnets deltagande i intervjun med filmning/frågeenkät (Johansson & Svedner, 2006). Även läraren tillhandahölls en tillståndsmall för underskrift.

Vår handledare Bengt Edström frågade oss om möjligheten att använda filmen i undervisningssyfte vid Göteborgs universitet. Detta godkände informanterna och läraren genom att skriva under ett intyg. Detta intyg överlämnade vi till handledaren.

Innan intervjuerna och enkäterna påbörjades presenterade vi oss i helklass. Samma dag berättade vi vilka vi var och vårt syfte med undersökningen. Detta gjorde vi för att eleverna skulle känna sig trygga med att vi var där. Vi meddelade även varför vi valt en skola i Halmstad och varför vi använde videokamera och mikrofon. Vi berättade att denna form av dokumentation gav oss möjlighet att fokusera på svaren och på informanterna. Vi ville undvika att anteckna och gå miste om information. Filmningen gav oss möjlighet att på ett enkelt sätt titta och lyssna till svaren flera gånger.

Presentationen påbörjades med en information om att intervjun var frivillig, samt att informanten inte behövde svara på frågor som upplevdes känsliga. Stukåt (2005) beskriver att de medverkande i undersökningen har rätt att bestämma och avbryta intervjun när de vill.

Vi talade om att vi var intresserade av elevernas uppfattningar och inte vad de trodde var rätt eller fel. Informanternas uppfattningar var grundläggande i undersökningen.

Vid vårt första möte med klassen var vi tydliga med att upplysa om att det vi talade om och gjorde betraktades som strängt konfidentiellt, det vill säga ingen utomstående, med undantag för de inblandade vid Göteborgs universitet, kommer att ta del av detta på ett sådant sätt att den enskilde kan kännas igen (Trost, 1997).

Under de enskilda elevintervjuerna upprepade vi frågan om informanten godkände filmning. Användningen av mikrofon tydliggjordes vid varje individuell elevintervju för informanten att denna inte skulle känna sig tvingad att svara på en fråga de uppfattade som känslig.

Vi var medvetna om det faktum att eftersom vi båda deltog under intervjun kunde detta medföra att informanten upplevde sig vara i underläge. Detta tar Stukåt (2005) upp i sin bok. Vi uppfattade inte att bådaskild medverkan påverkade informanterna då vi tydligt informerade om intervjuens konstellation, samt tydliggjorde detta innan informanterna godkände att delta. Vi ansåg att fördelen med att vara två studenter övervägde ev. nackdelar.

Båda närvarade under intervjuerna med anledning av att två personer har större möjlighet att upptäcka mer än vad en person gör.

Efter varje avslutad intervju tackade vi informanterna för deras deltagande och nämnde möjligheten att vi eventuellt kunde återkomma om något skulle behöva kompletteras. Detta godkände informanterna.

5 Resultat

Vi har analyserat undersökningsmaterialet utifrån olika kategorier, som till exempel lärarens engagemang, elevernas konflikthantering, regler etc. I resultatanalysen har vi utgått från frågeställningar kopplade till vårt syfte. Det handlar om elevernas och lärarens uppfattningar av konflikter. Under den kvalitativa delen inriktar vi oss på att redogöra för elevernas och lärarens svar utifrån intervjuer, vilka vi filmat och sammanställt till en film.

Under redovisningen av resultatet av den kvantitativa delen av undersökningen har vi utgått från övergripande punkter, kategorier, med hjälp av stapeldiagram för att tydliggöra elevernas uppfattningar.

5.1 Kvantitativ metod med slutna svar

Enkäten behandlade frågor med svarsalternativ och frågor med öppna svar. Frågorna med svarsalternativ kompletterades med en möjlighet för eleven att ange;

”annat; i så fall vad?”. Resultatet av den del av frågorna som baserades på svarsalternativ, presenterar vi nedan med hjälp av stapeldiagram. Detta gör vi för att tydliggöra antalet svar på respektive fråga och i vilken utsträckning elevernas uppfattningar överensstämmer/skiljer sig åt.

5.1.1 Engagerar läraren sig i era konflikter?

Av 23 elever svarade samtliga på frågan. 22 elever svarade ja på frågan och en elev svarade nej.

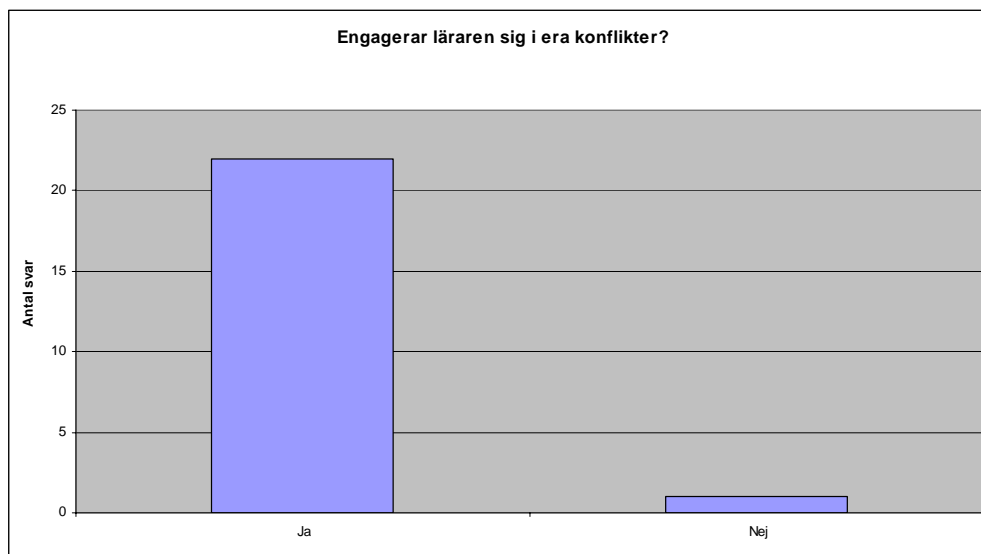

Diagram 1

5.1.2 Hur gör du när det uppstår en konflikt?

På denna fråga svarade samtliga elever. Nio uppgav att de går emellan, en elev uppgav att den meddelar läraren och nio svarade att de går undan. Fyra angav flera av alternativen.

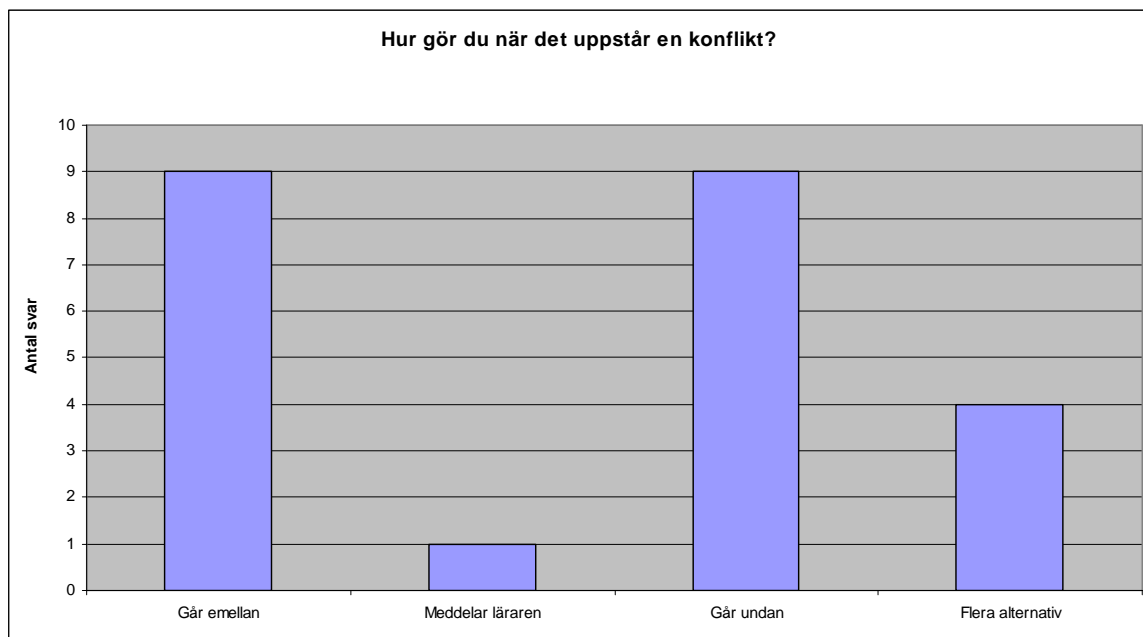

Diagram 2

5.1.3 Känner du igen att skolan du går på använder sig av en eller flera regler när det gäller konflikter?

Vi fick svar av samtliga elever. Tre av eleverna kände till ordningsregler/trivselregler, två elever kände till likabehandlingsplanen, åtta uppgav klassregler, en kände inte till någon regel alls, åtta svarade att de kände till samtliga regler och en svarade vet ej.

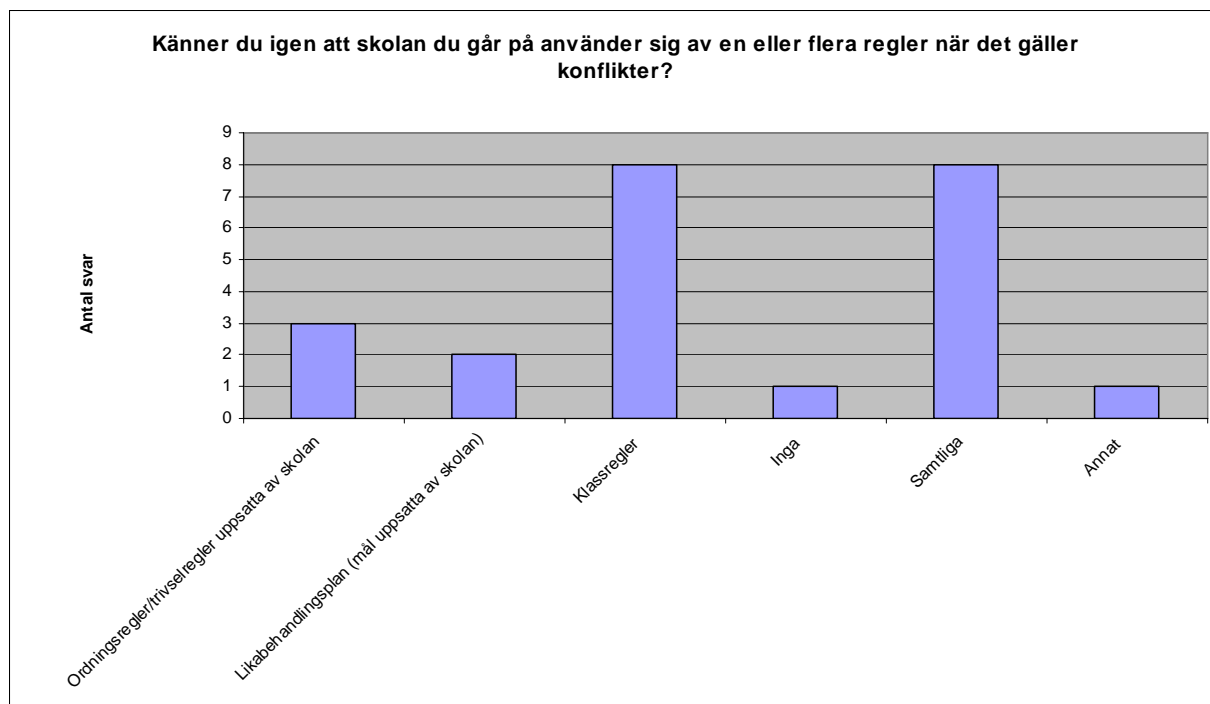

Diagram 3

5.1.4 Har du själv varit inblandad i en konflikt?

Tolv av 23 elever medgav att de varit inblandade i en konflikt. Elva elever angav att de inte varit inblandade i någon konflikt.

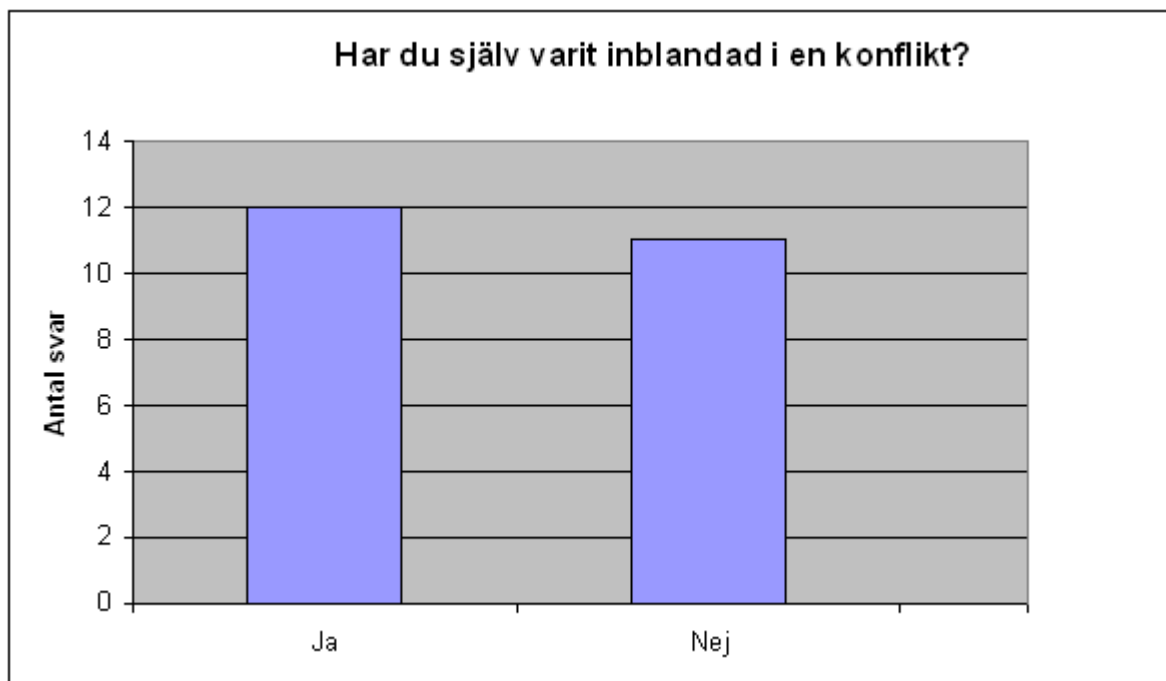

Diagram 4

5.1.5 Var uppkommer konflikter på skolan enligt dig?

På den sista slutna frågan i enkäten svarade samtliga 23 elever. Fyra elever ringade in alternativet på rasten/skolgården. Nio upplevde att konflikter uppkommer i korridoren/uppehållsrummen. Inga elever uppgav matsalen, en elev upplevde klassrummet som en konfliktmiljö. En elev ansåg att konflikter uppkommer på vägen till/från skolan, ytterligare en elev fann omklädningsrummet som en miljö för konflikter. Två elever uppgav sig inte veta och fem ringade in samtliga alternativ.

Diagram 5

5.2 Enkät del med öppna svar

De frågor i enkäten som gav utrymme för öppna svar presenteras nedan med hjälp av en sammanfattning av samtliga elevsvar och exempel på några av dem:

5.2.1 Vad tänker du på när du hör ordet konflikt?

Den övervägande delen av eleverna nämner bråk vid frågan om vad en konflikt är. Två elever ser en konflikt som olika åsikter och en annan tycks inte veta vad en konflikt betyder.

”Jag tänker på ett bråk. Kanske inte just ett bråk med hjälp av våld, utan mer med hjälp av ord. Det finns oklarheten mellan personer i en konflikt”.

”Man tycker olika, när någon pratar om en sak och den andra inte håller med kan det hända att det blir en konflikt”.

5.2.2 Förekommer det konflikter i skolan? Om ja, vad handlar konflikterna om?

Eleverna uppger att konflikter i skolan handlar om skitsnack, olika åsikter, ”tjafs”, konflikter utanför skoltid, lärarens olika sätt att bemöta elever, utseende, avundsjuka och orättvisa.

”Det förekommer väldigt mycket, bland annat är det skitsnack och då blir det konflikter om vem som har sagt vad och så”.

”Nej, väldigt sällan. Det är en lugn skola men händer något så är det bara lite tjafs om något litet”.

5.2.3 Hur hanterar läraren konflikter i klassen?

Endast en elev påstod att lärarna inte känner till konflikterna då dem uppstår. Resterande elever talar positivt om lärarens engagemang. De nämner att hon är tillgänglig, tar tag i konflikter och försöker lösa det genom att samtala med de inblandade.

”Min mentor är mycket bra när det blir bråk och konflikter. Hon tar oftast tag i det, vilket inte alla lärare gör”.

”Pratar med dem berörda i enrum och löser problemen på ett rättvist sätt”.

”Dom hanterar det bra dom finns alltid där om det blir mer än konflikter”.

5.2.4 Om du själv varit inblandad i en konflikt, hur kändes det?

Eleverna nämner flera olika känslor vid inblandning i en konflikt. En elev tycker det känns bra att inte medverkat i en konflikt. En annan berättar om hur känslor varierar beroende på situation. Rättvisa och en snabb uppgörelse är ytterligare exempel på känslor som eleverna tar upp.

”Man vill få ett slut på det så fort som möjligt”.

”Vet inte det kan kännas olika i olika situationer. Och det beror på vad det är för konflikt”.

5.2.5 Vad tror du det är som orsakar konflikter för dig?

Elakhet, samarbetsproblem, delade åsikter, och att inte våga stå för den de utger sig att vara är alla exempel på vad eleverna tar upp som konfliktorsaker. De flesta betonar olika åsikter.

”Om nån är jätte elak mot mig så kan jag bli arg”.

”När jag är med någon jag inte kan samarbeta med”.

”Om jag och en annan person är oense om något”.

5.2.6 Anser du att skolan gör tillräckligt för att förebygga och hantera konflikter?

En elev uppger att skolan aldrig kan förhindra konflikter och en elev påpekar att vissa lärare inte bryr sig. Resterande elever anser att skolan gör tillräckligt för att förebygga och hantera konflikter.

”Ja, det finns regler som ska följas, men om de inte följs är det inte lärarnas fel”.

”Asså vad skolan än gör så kan dom ALDRIG förhindra konflikter!!!”

Vad tycker du kan utvecklas?

Det som kan utvecklas är att skolan oftare skall upplysa om regler, lärarna skall uppmärksamma konflikter och bidra med större ansvar.

”Informera oftare om regler på skolan”.

”Lärare skulle kanske kunna vara mer uppmärksamma på konflikter”.

5.3 Intervju med elever

De individuella intervjuerna genomfördes med sex elever. Tre flickor och tre pojkar deltog i undersökningen.

Den inleddes med att en av oss studenter tackade eleverna för deras deltagande. Informationen bestod av en förklaring av vår avsikt med studien och ändamålet beskrevs. Vi redogjorde även för *vad* intervjun bestod av samt *varför* vi gör den.

En av oss studenter förklarade närmare att vi var intresserade av att få mer utvecklande svar.

Även om eleverna redan fyllt i tillståndsmallen med målsmans underskrift, försäkrade vi oss om att de fortfarande kände sig trygga med filmning och mikrofon, vilket de gjorde och godkände härmed intervjun.

5.3.1 Kvalitativa intervjuer

Vi har sammanfattat elevintervjuerna under varje fråga och ger några exempel på deras svar nedan:

Vad tänker du på när jag säger ordet konflikt?

Likheten i elevernas svar visade att bråk och meningsskiljaktigheter är typiskt för en konflikt.

”Men att man inte tycker lika å att de blir bråk, asså när man liksom diskuterar å att de blir en konflikt mellan personerna”.

”Att nån bråkar att... nån inte är överens. Asså man har två olika meningar... att en vill de ena och en vill det andra”.

Vet du vad skolan har för regler när det gäller konflikter?

De flesta känner inte till några regler. Dock nämner två elever klassregler.

”Jag vet inte egentligen om det finns några regler vad det gäller konflikter”.

”Jag vet inte riktigt så regler, det kanske finns så men inget som jag vet så ehh... Vi har klassregler, men det är ingenting som vi liksom tar upp...”.

”Mm, specifika regler kanske vi inte har, eller det står ändå i klassrummet att det står så att du ska behandla medmänniskor som du själv vill bli behandlad eller såna där regler, men... ehh ja klassregler till varandra hur vi ska bete oss i klassen det har vi, men inte narra regler i hela skolan som gäller, eller berör allihopa i hela skolan”.

Händer det att det blir mycket konflikter i skolan? Om ja, vad handlar konflikten om?

Konflikterna i skolan grundar sig på oliktankande hos eleverna, att någon talar bakom rygg, ”tjafs” eller missförstånd.

”Det är mycket tjafs är det ju, speciellt mellan tjejer, asså tjejer är ju verkligen dem ska ha rätt själva å det är väldigt mycket så. Men det är ofta är det ju missförstånd, asså man har liksom missförstånd, asså... missuppfattat varandra å så blir det helt fel. Men killarna tar, tror jag tar upp det direkt å det blir inte lika stort av det”.

Hur hanterar ni konflikter i klassen? Vad gör läraren?

Det vi finner gemensamt hos eleverna i deras svar är att läraren pratar med de involverade och försöker lösa det. Flera elever poängterar att läraren är bestämd.

”Asså, vår lärare... hon e... hon e stenhård på det, asså hon vill inte att det ska va sånt, men ehh... ja, jag tycker det är väldigt bra i klassen”.

”Hon pratar väl med liksom, antingen i helklass eller så pratar hon med oss, dem inblandade då. Det brukar ju bli löst liksom”.

Hur gör du när det uppstår en konflikt?

Eleverna förklarar hur situationen är avgörande för hur de agerar när en konflikt uppstår.

”Det beror på vad det e för konflikt, om det e stor konflikt att dem börjar bråka å så så får man ju försöka sära på dem, men om dem bara pratar med varandra å kanske skäller lite på varandra så borde det kunna lösas av sig själv egentligen. Nej, jag skulle inte försöka bråka, jag skulle ju hellre prata om det å försöka reda ut det på det viset”.

”Beror väl lite på hur mycket eller så å hur om det är på värsta allvar kanske man går igenom eller asså om det är bråk å så kan man gå igenom å försöka stoppa, men om det bara är lite kanske man inte alltid tänker på det eller, det beror aa rätt mycket på hur stor konflikten är asså hur allvarligt det ser ut att va”. Typ om nån är jobbig, eller om nån är uppkäftig eller aa håller på mycket så kan det lätt att det blir bråk eller...”.

Hur känner du dig när du är inblandad i en konflikt?

Skillnaden hos eleverna är att inblandning inte känns bra medan en annan uppger sig vilja ha det utrett.

”Jag vill gärna ha det liksom utrett, a helst. Då går man ju och tänker på det åsså blir hela dan så här ba aa. Jo, att man liksom kan se ur den andres perspektiv utan att skrika på varann att man kan liksom diskutera”.

Känner du att det kan finnas något positivt med en konflikt?

Det positiva eleverna framhöll var att konflikter kan vara utvecklande. Eleverna utbyter åsikter med kamrater och skapar sig en förståelse och inser att de inte alltid har rätt.

”Nja, det kan du väl, man kan lära sig saker... man får ju inse att man alltid inte har rätt kanske”.

”Det kan väl både ja och nej, vissa konflikter kan ju va att man reder ut något å sen blir allting bra igen. Vissa kan ju va jättedåliga”.

Var uppkommer konflikter?

Korridorer var en typisk miljö där konflikter uppstod mellan eleverna.

”Nae, det är väl oftast på rasterna i alla fall, där det är mycket folk från olika klasser i så fall. Det är väl lite större rum där fler kan va, i vissa korridorer är det bara nån klass som e där bara för att dem... utanför klassrummet eller så. Men om det är uppehållsrum så är det ju många klasser”.

”På skolan, eller det är inte bara på skolan asså en konflikt är liksom överallt. Just i korridoren att det skulle kunna hända... där blir det nog mest bråk i så fall”.

”Det kan förekomma i klassrummet å korridoren för där möts ju alla varandra, alla i hela skolan”.

Vad tycker du skolan skall göra för att motverka konflikter?

Ett intressant inlägg är att inte enbart eleverna skall utvecklas utan även lärarna.

”Jag tycker att fler lärare ska bry sig om vad som händer i skolan å inte bara skita i vad som händer liksom. Vissa vet ju inte ens om det här, asså vad som händer å sånt... så jag tycker... det är lärarna som ska utvecklas å inte eleverna”.

5.3.2 Sammanfattning av elevintervjuer

Vi fann att en majoritet av eleverna uppfattade ordet konflikt med bråk. En av de orsaker de nämnde till konflikter var deras skilda åsikter, att de inte tyckte lika osv.

Ett tydligt resultat visar att eleverna hanterar konflikter på olika sätt. Vi fann en skillnad i huruvida eleverna går emellan eller går undan vid en konflikt. Det fanns dock en önskan hos flera av eleverna att de vill lösa konflikter som uppstår. Resultatet visar att de föredrar samtal framför bråk.

Samtliga elever anser att klasslärarens engagemang är stort. De känner en trygghet hos henne. Eleverna upplever att klassläraren tar tag i konflikter omedelbart, men nämner även att detta inte gäller för samtliga lärare på skolan.

Eleverna känner inte till regler i någon större utsträckning. De nämner klassregler som något som finns, men de uppfattar att detta inte är något som används i undervisningen.

Ett intressant resultat från studien är att en majoritet av eleverna i klassen uppfattar korridorer/uppehållsrum som en vanlig konfliktmiljö.

5.4 Intervju med klasslärare

Under lärarintervjun deltog vi båda studenter. Läraren var medveten om studiens syfte och vår avsikt med den då vi tidigare beskrivit detta.

Vi har mottagit en tillståndsmall (Bilaga D) från läraren, där hon godkänner deltagandet med intervju och filmning.

5.4.1 Kvalitativ intervju

Vad tänker du på när jag säger ordet konflikt?

”Bråk mellan elever, det är det första jag tänker på i konflikt”.

Uppfattar du att det är mycket konflikter i klassen?

”Nae, det uppfattar jag inte, Jag vet att det finns några grejer, men inte mycket konflikter”.

Hur hanterar du konflikter?

Läraren tar alltid upp konflikter omedelbart och lyssnar på de inblandades versioner enskilt.

”De konflikter som jag vet... asså blir det bråk mellan några individer i klassen så tar jag alltid dem på direkten å det är ju en sån här typisk konflikt som grundar sig oftast på missförstånd åsså löser vi det å sen är det borta ur världen. Men sen har vi de här lite mer långvariga å de är ju oftast inte så synliga, utan det handlar om det här med utanförskapet å utfrysning å lite mobbning som inte andra ser då, ehh... å det vet jag att det finns men... jag brukar alltid lyfta upp till ytan. Asså e det en sån här handgriplig bråkkonflikt så går jag in och sårar på dem, nu är jag ju ganska så stor utav mig så att säga, så det brukar inte vara några problem utan jag lyckas ofta med det, men jag får ta i ganska hårt för att kunna dela på dem å det är första steget, när jag sen har delat på dem då brukar jag prata med en i taget å då ber jag nån utav mina andra kollegor att ta hand om den ene parten i det hela va, medans jag själv sätter mig ner och pratar med en elev, så får jag den versionen, pratar jag med nästa elev och då är det dom som får berätta hur dem har upplevt situationen och jag lyssnar helt och hållet på vad dem säger, inga inlägg inga rätt och fel å så. Det kör jag då, jag lyssnar på dom båda versionerna, sen sätter jag mig med båda två åsså berättar jag då... såhär uppfattar Annika det och såhär uppfattar hon det, åsså vänder jag mig till nästa... så här uppfattar Maria det, sen får dem i uppgift att kan ni se och kan du förstå att Annika uppfattar det så, kan du förstå att Maria uppfattar det så. Så går man inte och tittar på det och ibland så blir det bara tjafs på direkten då, nae det kan jag faktiskt inte förstå, för du sa du sa å sen kan dom börja tjafs igen, men när dom kommer dit här så kan dem tala om min bild, för jag tror att när du sa så som Maria säger att du sa, då tolkar Maria det så, fast det var inte så du menar för det har inte du sagt till mig åsså håller vi på så å samtalar. I de flesta fall kan vi komma till det läget då man kanske inte blir kompis... men att man hellre kan förstå varför konflikten uppstod och att den var ganska onödig. Den insikten kan man komma till, sen att man inte är kompisar, men man kan i alla fall leva i samma utrymme”.

Vad tror du eleverna har för uppfattning om ditt sätt att lösa konflikter?

”Jag tror att dom uppfattar mig som en väldigt stabil person å ha att göra med. Asså hamnar du i en konflikt så kan du gå till... för då tas det tag i det. Det tror jag att dom uppfattar det som”.

Hur hanterar eleverna konflikter?

”... då hanterar man konflikter utifrån hur jag upplever situationen, inte ute efter hur andra möjligen kan tänka sig uppfatta det, utan det är bara min uppfattning som gäller och alla andra är korkade”.

Var uppstår konflikter enligt dig?

Konflikter uppstår bland annat i trånga korridorutrymmen enligt läraren.

”Konflikter uppstår vid olika ställen, jag skulle vilja säga såhär, en del konflikter finns med sen dom nästan har vatt i dagisåldern, eh som inte riktigt har blivit bearbetade, som ploppar upp igen när dom kommer till puberteten då. Annars så e det precis det som jag säger, vid rast, å när dom inte har nått att göra, trånga korridorutrymmen där det inte är sittplats åt alla, att inte alla har sittplatser där uppstår gärna konflikter va, sen har du typiskt omklädningsrum efter gymna, där har du en given konfliktsituation, där är inte varsin dusch, vem ska in först i duschen osv. också en sån här given situation”.

Hur använder ni likabehandlingsplanen?

”Ja, vi har en likabehandlingsplan här på skolan och eh... då är det såhär... jag kan ju inte den rakt av utantill, utan jag går in och kollar i den beroende på vad det är för situation, ehh... men jag tycker det är tryggt att det finns en”.

Vad tycker du skolan skall göra för att motverka konflikter?

Ett intressant uttalande är att läraren måste agera i alla lägen.

”Det finns en grej som jag håller stenhårt på... jag tycker att all personal på skolan ska se allt. Man ska inte välja att inte se, hur jobbigt det än kan kännas så ska man reagera. Vad det än gäller så ska man reagera i alla lägen, sen orkar man kanske inte som ensam alltid ta tag i det, men du ska markera för eleven att jag har sett, jag har upplevt och jag har markerat att här tycker jag är fel å jag kommer ta tag i det, jag kan inte göra det nu åsså kommer jag tillbaka ganska raskt”.

Känner du att det kan komma något positivt ur en konflikt?

”Att båda parter ser konflikten som ett sätt att kanske komma fram till nånting... ser man inte det så finns det inget positivt”.

Har ni några klassregler?

Läraren ser arbetsmiljön som ytterst viktig.

”Ja, det har vi. Vi har några saker som gäller för eleverna, ehh, men det kan variera lite grann från lärare till lärare. Asså en arbetsmiljö som alla kan jobba i och där är det så att vissa kan jobba i när det är buller och bong och musik överallt, andra kan inte det några kräver tystnad alltså så får vi gå på tystnaden, så att arbetsmiljön det ska vara studiero så att man kan jobba. Och gör man den markeringen att det är likt för oss alla här, för studiero gäller liksom för klassrummet och då spelar det ingen roll om jag råkar vara lärare, så att det brukar funka”.

Känner eleverna till reglerna?

”Ja, det gör dom, men dom kan ju alltid låtsas att dom inte gör det”.

Är det något övrigt du vill tillägga kring konflikter?

”Jag kan tycka såhär, jag tycker det är en viktig sak som man ska fokusera på när det gäller lärarutbildningen, för det är en utav de svåraste sakerna man kommer ut är att hantera konflikter och en utav dem lättaste sakerna att inte se är konflikter, för dom är väldigt lätt att välja bort och det kan jag tycka det är en utav dem... i alla fall... nae, jag tycker nog hela vägen, det spelar ingen roll vilket stadium man befinner sig på, så tycker jag att det är oerhört viktigt att man tar tag i det. För om du har en massa konflikter på gång i ett klassrum, då har du ingen kunskapsutveckling pågång, så att få bort dem sen kan vi börja snacka kunskapsutveckling, därför tycker jag att det är en utav de viktigaste delarna att jobba med”.

5.4.2 Sammanfattning av lärarintervju

Resultatet visar att lärarens uppfattning är att det inte förekommer mycket konflikter i klassen. När de väl uppstår tar hon tag i dem omedelbart. Destruktiva konflikter, så som fysiskt våld förekommer inte i klassrummet enligt läraren. Däremot finns det konstruktiva konflikter där läraren och eleverna kommer fram till lösningar gemensamt genom samtal. Lärarintervjun visar en tydlighet hos både eleverna och henne själv vad gäller hennes engagemang i konflikthantering.

Det finns en likhet i elevernas och lärarens uppfattningar om var konflikter uppstår. Läraren beskriver precis som eleverna att trånga korridorutrymmen är en miljö, där konflikter kan uppstå.

Det faktum att det finns en likabehandlingsplan känner läraren som en trygghet. Resultatet visar att endast ett fåtal elever kände till denna plan.

Ytterligare något läraren nämnde var, i likhet med elevernas uppfattningar, att all personal skall se allt.

En avslutande slutsats från resultatet av lärarintervjun är hennes poängterande av hur viktigt det är att lärarutbildningen skall fokusera på konflikthantering.

6 Diskussion

6.1 Inledning

Syftet med studien är att ta del av läraren och elevernas konfliktuppfattningar och deras tankar om konflikter. Vi anser att vi uppnått detta genom att koppla frågeställningarna till syftet och fått svar på frågeställningarna.

Under diskussionskapitlet diskuterade vi utifrån undersökningsmaterialet och resultatet och kopplade teorier och tidigare forskning till studien.

Intervjuerna gav oss möjlighet att ta del av elevernas och lärarens uppfattningar. För att förstärka intervjuerna använde vi oss av videokamera. Vi anser att filmningen tillfört oss en god förståelse för elevernas och klasslärarens konfliktuppfattningar, genom att vi kunnat studera filmen upprepade gånger. Vi är överens med Trost (1997) när han beskriver att resultat i en studie blir förståbart då de presenteras i konkret form. Vi ser filmningen som en bra metod då den presenterar intervjuerna på ett tydligt sätt.

Validiteten och reliabiliteten förstärks med filmning av intervjuerna då vi upplever att den hjälper oss att bearbeta våra frågor och informanternas svar.

Vi är medvetna om att hänsyn bör tas till tillförlitligheten i studien. Det kan vara en nackdel med kvalitativ metod, då våra olika erfarenheter och uppfattningar kan medföra en risk för skilda tolkningar av informanternas svar. Vi instämmer med Trost (1997) angående den osäkerhet som kan finnas vid intervjuer. Vi kan ha ställt frågorna på olika sätt. För att minska risken av låg reliabilitet har vi filmat intervjuerna. Vi har båda närvarat och tolkat svaren gemensamt. En nackdel med enkät kan vara låg reliabilitet. Informanterna kan ha svarat slarvigt och frågorna kan ha varit oklara. En del svar från eleverna ansåg vi svåra att tolka då eleverna inte uttryckt dem i någon större omfattning.

Klassen visade ett öppet intresse och redan innan lektionen pratade de med varandra i korridoren om filmningen och intervjuerna på ett positivt sätt.

Vi upplevde att enkäten visade resultaten på ett lättförståeligt sätt. Vi gav möjlighet till både slutna och öppna svar, vilket gav tillfälle att redovisa resultatet med hjälp av både diagram och analys. Med enkäten fick vi ta del av samtliga elevers konfliktuppfattningar.

Vi har upplevt enkätfrågorna som möjliga att koppla till våra frågeställningar då vi upplever att frågeställningarna besvarades relativt utförligt.

Klassen och klassläraren visade intresse för vår undersökning och engagerade sig i frågorna under intervjun. De kände sig bekväma i situationen och trygga i miljön, vilket har stärkt undersökningens reliabilitet.

6.2 Elevernas och klasslärarens uppfattningar

6.2.1 Lärarens engagemang

Resultatet visar att eleverna upplever att klassläraren hanterar konflikter på ett bra sätt där hon verkligen tar tag i det omedelbart. Det framgår av diagram nr 1. Detta skiljer sig från Szklarskis (2004) forskningsresultat som visar på motsatsen att eleverna upplever att lärare inte hanterar konflikter på ett bra sätt.

Colnerud & Granström (1993) påpekar att läraren har ansvar för eleverna under skoltid och därmed inte kan välja bort denna.

Läraren tar tag i konflikter omedelbart och hanterar dem på ett bra sätt. Resultatet visar också att läraren samtalar med de inblandade personerna och försöker lösa konflikten på ett rättvist sätt. Detta gör hon genom att hjälpa eleverna att förstå den andra och inte bara se sin egen del i händelsen. Hon vill uppmuntra eleverna till att fokusera på händelsen och inte på personerna i sig eller vem som har rätt eller fel.

Lärarens skyldighet att ingripa under skoltid diskuterar Colnerud & Granström (1993). Detta stämmer väl överens med lärarens uppfattningar då hon anser att lärare bör ingripa och inte välja att undvika konflikter. Eleverna och lärarens uppfattningar överensstämde.

Det framgår av elevernas uppfattningar att inte alla lärare finns till hands. Colnerud (2004) talar om att skolmiljön är beroende av läraren, då de är en viktig länk för eleverna.

Vi uppfattar läraren på skolan vi undersökt som engagerad och alltid tillgänglig för eleverna. Hon har en bred kunskap kring konflikthantering där hon sällan undviker konflikter. Finns inte möjlighet att ta tag i konflikterna omedelbart så talar hon om för de inblandade att hon sett händelsen och kommer att återvända till den. Vi anser att läraren är en trygghet för eleverna. De uppfattar att hon alltid finns till hands och har tydliga gränser som de mår bra av. Utan tvekan har vi lärt oss något av detta.

Läraren är enligt oss kompetent med en bred kunskap kring konflikter. Cohen (2005) säger att erfarenhet och tydlighet är viktiga faktorer vid konflikthantering.

Läraren beskriver att hon tar tag i bråk omedelbart. Hon nämner att det finns långvariga konflikter vilka oftast är osynliga. Hon beskriver att hon går in och handgripligen sårar på elever som hamnat i bråk. Hon pratar med dem en i taget och lyssnar på deras olika uppfattningar utan att göra inlägg där läraren undviker att nämna rätt eller fel. Läraren talar därefter med eleverna tillsammans och beskriver de inblandades uppfattningar. Hon poängterar vikten av att ha förståelse för varandra; "Förstår du att Karin uppfattat det så?" osv. Genom detta vill läraren skapa en förståelse för eleverna varför konflikten uppstod.

Läraren säger att eleverna uppfattar henne som en stabil person. De känner sig trygga och vet att hon tar tag i konflikter.

Vi vill precis som läraren känna att eleverna har förtroende för oss. Resultatet visade en likhet i elevernas och lärarens uppfattningar beträffande lärarens engagemang. Båda upplevde det positivt. Har vi inte den stabilitet som denna lärare anser sig ha, så kanske inte eleverna kommer till oss med sina konflikter.

Vår uppfattning är att det är viktigt att visa för eleverna att vi alltid finns till hands för dem.

6.2.2 Vad gör eleverna när en konflikt uppstår?

Hälften av eleverna uppgav att de går emellan vid en konflikt medan hälften beskrev att de går undan. Vi anser att de har olika erfarenheter av konflikter. Vi tror att deras konflikthantering hänger samman med tidigare erfarenheter.

Vi upptäckte skillnader vad det gäller elevernas konflikthantering. De nämnde att de går emellan beroende på situationen. Gäller det en nära vän eller en stor konflikt med bråk och slag går de emellan. De som väljer att gå undan säger att de hellre vill prata och reda ut konflikten än att bråka.

Det är stor skillnad i elevernas inblandning i konflikter. Hälften av eleverna uppgav att de varit inblandade i en konflikt och hälften uppgav att de *inte* varit inblandade. Detta överensstämmer med elevernas uppfattningar av hur de hanterar en konflikt. De elever som går undan kan vara de elever som uppgett att de inte varit med om en konflikt. Det kan också vara tvärtom. Anledningen till att eleverna väljer att gå undan kan vara deras okunskap enligt Edman Ståhl (1999). Hon nämner att det krävs självförtroende för att hantera konflikter positivt. Vi är överens med författaren om att det kan handla om okunskap, men vi anser också att en konflikt inte alltid kan lösas positivt. Konflikten kan vara olöst, då de inblandade inte är intresserade av att lösa konflikten. Vi är överens med läraren angående att om läraren och eleverna har en massa konflikter på gång i ett klassrum saknas kunskapsutveckling. Har de däremot inga konflikter så finns denna kunskapsutveckling hos såväl elever och lärare. Detta är något vi tagit till oss och kommer att ta hänsyn till i vår lärarroll.

Läraren klargör att eleverna hanterar sina konflikter utifrån hur de upplever situationen och tar inte hänsyn till hur en annan kan tänka sig uppfatta den. Vi kopplar detta till ”jag-budskap”.

Maltén (1998) påpekar hur viktig kommunikation är för människan då känslan av gemenskap är betydande.

Ellmin (1992) diskuterar i likhet med Maltén (1998) vikten av kommunikation. Han talar om förmågan att ta emot och sända budskap och dess betydelse vid konfliktlösning. Ellmin (1992) uttrycker hur detta åstadkommer välmående och utveckling hos människan.

Vi har samma syn som Utas Carlsson (2008) att kommunikation är ett stöd där känslan av trygghet kan öka. Genom att uttrycka sig på ett mindre anklagande sätt hävdar Maltén (1998) att man kan uttrycka sig genom att säga:

jag tycker det vore bättre att.. istället för **du** borde istället ta och... (sid, 15).

Jag-budskap utgår från egen erfarenhet, vilket ger uttryck åt egen åsikt där man även skall förstå andras olikheter.

Detta vill vi försöka poängtera för våra kommande elever; att om ett försök görs att vinkla frågan annorlunda kan missuppfattningar minskas.

Ta tag i det som oroar dig redan på morgonen så slipper du gå och bekymra dig resten av dagen (Grippe, 2001, punkt 9).

6.2.3 Regler

När vi jämförde resultaten under enkäten (bilaga F) och intervjuerna, fann vi en skillnad i elevernas uppfattningar av regler. Intervjusvaren visade att flera av eleverna inte kände till några regler samtidigt som flera kände till dem.

I Cohens (2005) pyramid; *The ideal system of conflict resolution* (figur 1) framgår att ett gott skolklimat är grunden i konflikthantering. Där finns ett tydligt ledarskap från läraren och en skolkultur byggd på demokrati. Eleverna involveras i skolans arbete för att skapa god miljö.

Vi anser att denna pyramid är en grund för klassens klimat. Eleverna upplever att det inte finns konflikter i någon större utsträckning i klassen, samtidigt som flera inte känner till några regler. Vi tolkar detta som att lärarens tydliga ledarskap innefattar tydliga regler.

Cohen (2005) skriver att grunden i pyramiden är en skolmiljö fri från konflikter och baserad på en stöttande skolmiljö. Elevernas klassregler kan sammankopplas till Cohens (2005) resonemang enligt oss. De upplever läraren och skolan som ett stöd. Tack vare detta undviks konflikter till stor del. Vi har tolkat resultatet så att klassen befinner sig i de tre nedersta stegen i Cohens (2005) konflikthanteringssystem.

När konflikter uppstår löser eleverna dem till stor del på egen hand och fungerar inte detta är de medvetna om det stöd som finns tillgängligt på skolan.

Läraren nämner att det finns klassregler och att eleverna känner till dessa, dock kan de låtsas att de inte gör det.

Hon uttrycker att det är tryggt att det finns en likabehandlingsplan tillgänglig på skolan. Endast en elev kände till denna plan.

Detta är något vi också kommer att använda oss av. Det känns tryggt att det finns klara och tydliga regler att utgå ifrån. Likabehandlingsplanen vänder sig till all personal på skolan där den kan underlätta i en konfliktsituation. Eftersom det finns en plan att gå efter innebär det att all personal utgår från en gemensam sådan. Vi är övertygade om att detta kan underlätta en snabb och effektiv konflikthantering.

6.2.4 Konfliktmiljöer

Vårt resultat visar att eleverna uppfattar korridorer/uppehållsrum som en typisk miljö för konflikter. En del av eleverna upplever rasten och skolgården som en konfliktmiljö.

I skolmiljön finns skilda åsikter och olika normer som talar om hur eleverna bör bete sig. Detta påverkar elevernas tillvägagångssätt i samspel med andra (Thornberg, 2007).

Vi tycker att korridorer/uppehållsrum är en samlingsplats där elever utbyter åsikter och värderingar. Händer det att åsikter inte överensstämmer kan en konflikt uppstå. Vår uppfattning är att elevernas upplevelser av de typiska konfliktmiljöerna hänger ihop med detta.

I samhället och skolan uppstår konflikter varje dag. Detta stämmer överens med att eleverna uppfattar en typisk konfliktmiljö i korridorer och uppehållsrum där elever möter varandra. . Lind (2004) betonar dagens föränderliga miljö Vi är överens med Lind (2004) att nya situationer kan uppstå och kan vara svåra att förstå. Detta kan enligt oss leda till konflikter.

Vi har samma åsikt som Carlander (1990) angående vikten av att trygghet och respekt är avgörande för att kunna förstå våra medmänniskor. Detta kan leda till positiva och hållbara kontakter. Vi anser att ju mer respekt och trygghet eleverna har upplevt som barn desto mindre konflikter uppstår i skolmiljön.

Läraren instämmer delvis med eleverna att trånga korridorutrymmen är typiska konfliktmiljöer.

Det är viktigt att eleverna redan i tidig ålder lär sig att hantera konflikter. Detta med anledning av att de kan lära sig förebygga dem. Konflikter är inte bara negativt utan även positivt och en utveckling för människan. Om konflikter hanteras väl leder det till en utveckling hos människan, antingen i grupp eller enskilt (Marklund, 2007).

Vi anser att det är viktigt att lärarna befinner sig i miljöer där konflikter kan uppstå. En viktig aspekt är att lärare inte kan välja bort konflikter under skoltid samtidigt har de en skyldighet att skapa en kunskapsutveckling hos eleverna. På så sätt skapas en trygghet för eleverna.

Föräldrarnas roll är också en viktig del i barnens uppfostran. Barnen formas efter föräldrarnas beteende och växer de upp i en trygg och harmonisk miljö anser vi detta vara utvecklande.

6.2.5 Konfliktbegreppet

Vi fann att en majoritet av eleverna förknippar konfliktbegreppet med bråk och att vara oense. Associationen till konflikt som oliktankande och missförstånd var en övervägande uppfattning hos eleverna. Läraren uppfattar det på samma sätt.

Majoriteten av konflikter grundas i missuppfattningar mellan människor. Våra olika åsikter och värderingar bidrar till hur vi ser på en konflikt (Lind, 2004).

Marklund (2007) redogör för innebörden av konflikter utifrån människors skilda erfarenheter och kunskaper. Vi tycker att Lind (2004) och Marklund (2007) har likartade uppfattningar kring begreppet och vi är överens med dem.

Något vi märkte hos samtliga elever var att ingen påstod att mobbning är en konflikt. Eleverna anser att konflikt handlar om att inte vara överens. Detta hör samman med den definition av konflikter och mobbning som Lind (2004) beskriver.

Det är viktigt att tydliggöra för eleverna vad en konflikt innebär. På så sätt kan de ges insikt i vad en konflikt är och handskas med den.

Ett hjälpmedel vid konflikthantering kan vara att läraren tillsammans med eleverna skapar en mindmap, som skall vara levande i klassrummet. Denna skall eleverna sedan använda som ett verktyg i konflikthantering. Tanken är att mindmapen skall aktualiseras kontinuerligt i klassen.

Dela dina bekymmer med en vän. Bara genom att du pratar om oron så lättar bördan. Du får ett nytt, fräscht mer objektivt perspektiv på situationen som kan leda till nya lösningar (Grippe, 2001, punkt 27).

6.2.6 Konfliktorsaker

Eleverna angav konfliktorsaker som oliktankande, ”tjafs”, konflikter utanför skoltid, lärarnas olika behandling av eleverna, avundsjuka, orättvisa, utseende och personligheter.

I *Konsten att föra konstruktiva samtal i konflikter* berättar Jordan (2002) om att människor utgår från sina *egna* känslor och upplevelser. Han beskriver att detta kan vara betydande för konfliktens ursprung och utfall.

Elevernas uppfattning av oliktankande som en konfliktorsak knyter vi till Jordans (2002) beskrivning av människans fokusering på den *egna* upplevelsen.

Här kompletterar vi med Marklunds (2007) beskrivning av att anledningen till konflikters uppkomst ligger på människans beteende.

Lärarens uppfattning var att orsaker till konflikter är många. För att göra eleverna medvetna om begreppet konflikt anser vi att som lärare diskutera kontinuerligt med dem. Det är viktigt att ta upp orsaker till en konflikt, hur den kan hanteras, förebyggas och att oliktankande är något naturligt hos oss alla och det är något som vi utvecklas av och med tiden lär oss att handskas med. Vi tror att eleverna får en ökad förståelse med tiden ju mer läraren tar upp det i klassen. Det är viktigt att tydliggöra att det inte alltid finns ett rätt eller fel. Allt behöver inte utnyttas i en konflikt utan elever och lärare skall försöka lyssna på andras upplevelser och tänka sig in i andras känslor. Vi vill även tydliggöra för eleverna att det går att vinkla frågor på olika sätt. Carlander (1990) nämner hur man på ett bra sätt kan vinkla frågan positivt:

Hur skall vi kunna reda ut detta tillsammans? Istället för Vad menar du eller ni med detta? (sid, 68).

Lpo94 (2006) framställer hur eleverna skall ges förutsättningar att arbeta självständigt och lösa problem:

Eleverna skall få möjligheter att ta initiativ och ansvar. De skall ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att arbeta självständigt och lösa problem (Lpo94, 2006, sid. 6).

6.2.7 Skolengagemang

Elevernas uppfattningar om hur skolan kan utvecklas inom konflikthantering är att de anser att skolan tar tag i konflikter och reder ut dem.

En intressant uppfattning eleverna hade var att de anser att fler lärare skall bry sig om vad som händer i skolan. En elev uttryckte att det är läraren som skall utvecklas och inte eleverna.

Eleverna anser att skolan skall informera om reglerna oftare och vara mer uppmärksamma på konflikter.

Eleverna kopplar samman frågan om skolans engagemang med frågan om lärarens delaktighet. Majoriteten av eleverna nämnde att lärarna kan utvecklas. Detta tolkar vi som att eleverna uppfattar lärarens roll som central. Detta förbinder vi till Cohen (2005) som talar om kompetenta lärare. Han nämner att lärare bör ha kunskap inom konfliktområdet för att stötta eleverna i deras konflikter. Författaren skriver vidare om ett traditionellt sätt att hantera konflikter som innebär ett ineffektivt användande av skolans resurser. Detta sker eftersom konflikten uppmärksammas först när den uppkommit. Cohen (2005) anser att skolan skall arbeta förebyggande med hjälp av medling och konflikthantering. Framförallt skall eleverna ges möjlighet att utveckla sin kunskap inom konfliktområdet.

Läraren nämner att ingen personal skall välja att inte se det som sker på skolan. Vi är överens med henne och detta är något som vi definitivt kommer att tillämpa i läraryrket. Vi anser att läraren inte är kompetent om den blundar för konflikter.

6.2.8 Kan konflikter vara något positivt enligt dig?

Vår undersökning visar att eleverna ser konflikter som något de kan lära sig av. De nämner att man skall inse att man inte alltid har rätt. Detta kan jämföras med Uta Carlsson (2008) som förklarar hur en god konflikt framkallas genom insikt i sina känslor.

Läraren berättade hur hon vill att de inblandade i en konflikt skall utvecklas genom att lösa konflikten.

Vi ser rollspel som ett verktyg för en positiv konfliktutveckling. Vi är överens med Uta Carlsson (2008) att eleverna genom detta får möjlighet att få insikt i sina känslor och hur de skall bete sig.

I rollspelet anser vi att eleverna får testa på hur det kan kännas att vara den utsatta och uppleva olika situationer. Detta tycker vi kan bidra till förståelse för hur andra erfar det. Vi är vidare överens med Uta Carlsson (2008) att en positiv utveckling skapas genom stark självkänsla och ett bättre självförtroende.

7 Slutsatser och förslag till fortsatt forskning

Denna uppsats riktar in sig på ett skolområde som de flesta lärare anser är väldigt viktigt, men långt ifrån alla klarar att hantera. Den klasslärare vi intervjuat stärker detta resonemang, då hon anmärker att konflikter är en väldigt viktig sak att fokusera på när det gäller lärarutbildningen. Att inte se eller medvetet välja bort är det enklaste enligt henne, då hantering av konflikter är bland det svåraste som finns. Ett intressant inlägg från läraren är att om läraren och eleverna har konflikter på gång i ett klassrum saknas kunskapsutveckling. Kan dem lösa konflikterna eller åtminstone hantera det kan de koncentrera sig på kunskapsutveckling. En av de viktigaste delarna att arbeta med är därför konflikthantering.

Gustafsson, ordförande i SLUG:s utbildningsutskott skriver i *Spionen; nyheter för studenter vid Göteborgs universitet*, (2008, nr 2, sid.4) att konflikthantering borde vara ett obligatoriskt inslag i utbildningen. Vår undervisning inom lärarprogrammet har endast bestått av ett fåtal moment kring konflikter i skolan, vilket vi upplevt varit en brist i en viktig utbildning. Genom att fokusera på konfliktområdet inom skolan i vårt examensarbete vill vi få mer kunskap och en bredare grund inför vår kommande yrkesroll.

I en annan artikel från Hallandsposten (bilaga G) står det att ledarskap och konfliktlösning inte är tillräckliga i lärarutbildningarna. Det beskrivs vidare hur framtida lärare behöver tillägna sig kunskaper inom detta område, vilket de kommer att träffa på dagligen.

En lärare uttrycker i artikeln att skolan han arbetar på är tydlig i sina skolregler för vad som är tillåtet och förbjudet. Skolan har blivit utnämnd till en av Sveriges bästa skolor.

Vi upplever att tydliga regler kan öka elevernas kunskapsutveckling. Skolan som beskrivs i artikeln är ett exempel på hur tydliga regler kan kopplas till goda studieresultat.

Vi vill poängtera hur viktigt det är att läraren tar konflikter på allvar och även förstår och har insikt i hur de kan påverka eleverna och undervisningen i skolan. En bra elevutveckling skapas genom trygghet och en fungerande och harmonisk miljö i skolan. Carlander (1990) poängterar lärarens roll vid skapande av ett gott skolklimat. Här är det avgörande att läraren lyssnar på eleverna.

En fungerande klassmiljö är betydelsefull för elevernas kunskapsutveckling. Föräldrarna och hemmiljön har också stor betydelse för elevernas trygghet och välmående. Därför är det även viktigt för läraren att involvera föräldrarna i konflikthantering. Vi vill även framhålla det Cohen (2005) tar upp om att skolpersonalens involverande i mindre konflikter bör undvikas. Det är vår åsikt att eleverna måste tränas i konflikthantering. De är en viktig resurs skolan måste utnyttja. Med eleverna som medlare kan läraren arbeta med kunskapsutveckling hos dem.

Colnerud (2004) skriver att interaktionen med kamrater påverkar barns självkänsla. Här har familjen en avgörande roll. Författaren poängterar även skolans betydelse.

Enligt oss har föräldrarna och hemmiljön en stor inverkan för elevernas trygghet och välmående. Genom detta skapar de sig en god självkänsla, vilken vi anser kan ligga till grund för att det inte finns mycket konflikter i klassen. Här finner vi att läraren och elevernas uppfattningar stämmer väl överens.

Något vi funnit gemensamt hos läraren och eleverna är deras uppfattningar kring lärarens positiva engagemang. Både läraren och eleverna berättar hur viktigt det är att ta tag i konflikter omedelbart. Vi ser en koppling till det Colnerud och Granström (1993) skriver angående lärarens ansvar. Resultatet av vår studie visar att läraren tog ansvar.

Läraren och eleverna anser att konflikter uppstår i korridorer eller uppehållsrum. Detta tolkar vi som att det förekommer konflikter utanför klassrummet i miljöer där många elever träffas. Colnerud (2004) tar upp att på skolan träffar ungdomar människor de inte skulle träffa annars. Eleverna söker kontakt med andra ungdomar på skolan och befinner sig därför ofta i större utrymmen.

Vi upplever att vi har utvecklats under arbetet med denna uppsats. Den har bidragit till att vi har fått en bredare kunskap, som vi kan ha med oss i vårt yrkesliv.

En stor anledning till varför vi valt ämnet konflikthantering är vår oro för hur detta skall kunna hanteras på bästa sätt.

Att komma som nyutexaminerad lärare till sitt första jobb kan vara det roligaste som finns. Men detta kan snabbt förändras till en mardröm om vi inte kan hantera konflikter. Rädslan för att misslyckas med att ta hand om en klass har drivit oss till att verkligen försöka komma så förberedda som möjligt till vår nya arbetsplats.

Det är inte bara för elevernas skull som lärarna behöver bli bättre på konflikthantering, utan även för att själva klara av och må bra på sin arbetsplats.

En möjlighet till fortsatt forskning inom detta område kan vara att undersöka ytterligare skolor för att kunna jämföra resultaten från dem och se huruvida de överensstämmer eller skiljer sig åt. Det skulle vara intressant att jämföra samtliga elever i en klass för att erhålla en vidare uppfattning av i vilken utsträckning konfliktuppfattningar överensstämmer.

Ett annat förslag kan vara att undersöka elevernas uppväxtmiljöer och i vilken utsträckning dessa påverkar barns- och ungdomars konfliktuppfattningar.

Referenser

- Andersson, K & Petterson, C. (2002). *Konflikter på arbetsplatsen utifrån individ, grupp och organisation*.
Hämtat 4 juni 2008, från:
<http://arbetsplatskonflikt.av.gu.se/6bibl/anderssonpetterson.pdf>
- Broms, G. *Högskolorna måste bli bättre på att träna lärarstudenterna*
Hämtat 10 maj 2008, från:
<http://www.hallandsposten.se/artikel.asp?oid=318428>
- Brännlund, L. (1991). *Konflikthantering. Handbok för realister*. Stockholm: Natur och Kultur.
- Carlander, M. (1990). *Konflikter och konfliktbearbetning*. Stockholm: Almqvist och Wiksell.
- Carle, J. & Svensson, L. (2007). *Att genomföra examensarbete*. Göteborgs universitet: Sociologiska institutionen.
- Cohen, R. (2005). *Students Resolving Conflict: Peer Mediation in Schools*. Tucson: Good Year Books.
- Colnerud, G. & Granström, K. (1993). *Respekt för lärare – Om lärares professionella verktyg – yrkesspråk och yrkesetik*. Stockholm: HLS Förlag.
- Colnerud, G., Elvstrand, H., Olsson, M., Szklarski, A., & Thornberg, R. (2004). *Skolans moraliska och demokratiska praktik – Värdepedagogiska texter I*. Linköping: Linköpings universitet. Institutionen för beteendevetenskap.
- Edling, L. (1999). *Kompissamtal – Kommunikation istället för tystnad eller våld*. Solna: Ekelunds förlag.
- Edman – Ståhl, I. (1999). *Det går att göra så här! – Om att lösa vardagskonflikter*. Stockholm: Runa Förlag
- Ellmin, R. (1992). *Att hantera konflikter på jobbet*. Stockholm: Almqvist & Wiksell Förlag.
- Engelhardt, L. (2005). *Du går mig på nerverna – Att hantera konflikter*. Forserum: KM & Bornelings.
- Grippe, D. (2001). *Känn ingen oro!* Forserum: KM & Bornelings.
- Göteborgske spionen – Nyheter för studenter vid Göteborgs universitet (2008, Nr 2).
– *Lärarstudenter saknar kunskap om konflikter*. KTB - Kurs- och tidningsbiblioteket.
- Hammarlund, C-O. (2001). *Bearbetande samtal. Krisstöd, debriefing, stress- och konflikthantering*. Stockholm: Natur & Kultur.
- Höst, M., Regnell, B. & Runeson, P. (2006). *Att genomföra examensarbete*. Lund: Studentlitteratur.
- Johansson, B. & Svedner, P-O. (2006). *Examensarbetet i lärarutbildningen. Undersökningsmetoder och språklig utformning*. Uppsala: Kunskapsförlaget.

- Jordan, T. (2002). *Konsten att föra konstruktiva samtal i konflikter*. Institutionen för arbetsvetenskap. Göteborgs universitet.
<http://www.arbetsplatskonflikt.av.gu.se/1akut/141konstenattsamtala.html>
- Likabehandlingsplanen.
Hämtat 14 maj 2008, från:
<http://www.skolverket.se/sb/d/1919>
- Lind, E. (2004). *Medkompis – medling och konflikthantering i skolan*. Jönköping: Brain Books AB.
- Maltén, A. (1998). *Kommunikation och konflikthantering – en introduktion*. Lund: Studentlitteratur.
- Marklund, L. (2007). *Skolmedling i teori och praktik*. Uppsala universitet.
- Maslow, A.H. (1954). *Motivation and Personality*. New York: Harper & Row.
- Regelsamling för studier vid Göteborgs universitet*.
Hämtat 15 maj 2008, från:
http://www.ufl.gu.se/digitalAssets/1036/1036323_LAU370_kursplan_071115.pdf
- Skolverket (2006). *Läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet Lpo 94*.
- Stukåt, S. (2005). *Att skriva examensarbetet inom utbildningsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur.
- Szklarski, A. (1996). *Barn och konflikter: en studie av hur konflikter gestaltar sig i svenska och polska barns medvetande*. Linköping: Linköpings universitet.
- Thornberg, R. (2007). *Det sociala livet i skolan – Socialpsykologi för lärare*. Stockholm: Liber AB.
- Trost, J. (1997). *Kvalitativa intervjuer*. Lund: Studentlitteratur.
- Utas-Carlsson, K. (2008). *Lära leva samman – Undervisning i konflikthantering. Teori och praktik*. Göteborg: KSA.

Föreläsning:

Föreläsning om konflikthantering 08-04-10. Göteborgs universitet.

Ilse Hakvoort, universitets lektor

1. Vad tänker du på när jag säger ordet konflikt?
2. Vet du vad skolan har för regler när det gäller konflikt?
3. Händer det att det blir mycket konflikter i skolan? Om ja, vad handlar konflikterna om?
4. Hur hanterar ni konflikter i klassen? Vad gör läraren?
5. Hur gör du när det uppstår en konflikt?
6. Hur känner du dig när du själv är inblandad i en konflikt?
7. Känner du att det kan finnas något positivt ur en konflikt? Om ja, kan du beskriva den känslan?
8. Finns det någon skillnad eller likhet på konflikter i skolan och på fritiden?
9. Var uppkommer konflikterna?
10. Vad tycker du skolan skall göra för att motverka konflikter?

Följdfrågor

- ✘ Nu hänger jag inte riktigt med, kan du hjälpa mig?
- ✘ Kan du ge exempel
- ✘ Vad betyder det att...
- ✘ Berätta vidare
- ✘ Hur menar du då?
- ✘ Kan du utveckla det lite/vidare?
- ✘ Hur tänker du då?
- ✘ Vad tror du det kan bero på?
- ✘ Vad kan förklaringen vara till det?
- ✘ Vad grundar du det på?
- ✘ Hur uppfattade du situationen själv just då?
(Trost, J 1997)

1. Hur länge har du arbetat på skolan och i klassen?
2. Vad tänker du på när du hör ordet konflikt?
3. Nämn de fem första orden du förbinder med ordet konflikt?
4. Tänk tillbaka på någon/några konflikter du eventuellt varit inblandad i? Vad är det för känslor du upplevt?
5. Kan du beskriva dina typiska konfliktkänslor?
6. Uppfattar du att det är mycket konflikter i klassen/skolan?
7. Hur hanterar du dem?
8. Vad tror du eleverna har för uppfattning om ditt sätt att lösa konflikter?
9. Hur hanterar eleverna konflikter?
10. Vad tror du det är som orsakar konflikter för dig i klassen?
(Mellan dig och elev, eller elev och elev)
11. När du är inblandad i en konflikt med en elev, vad gör du då?
12. Hur hanterar du konflikter i klassen?
13. Var uppstår konflikter enligt dig? Var sker dem mest anser du?
14. Hur använder ni likabehandlingsplanen i skolan/klassen?
15. Hur arbetar du i klassen med denna plan?
16. Har det förekommit konflikter i klassen?
17. Vad tycker du skolan skall göra för att motverka konflikter?
18. Vad får du för stöd från skolledningen?
19. Vad tycker du skolan skall göra för att motverka konflikter?
20. Hur tror du elever ser på konflikter?
21. Känner du att det kan komma något positivt ur en konflikt?. Isf vad?
22. Har du några regler?
23. Har skolan några regler/klassregler? (Känner elever till reglerna)

Följdfrågor

- ✘ Nu hänger jag inte riktigt med, kan du hjälpa mig?
- ✘ Kan du ge exempel
- ✘ Vad betyder det att...
- ✘ Berätta vidare
- ✘ Hur menar du då?
- ✘ Kan du utveckla det lite/vidare?
- ✘ Hur tänker du då?
- ✘ Vad tror du det kan bero på?
- ✘ Vad kan förklaringen vara till det?
- ✘ Vad grundar du det på?
- ✘ Hur uppfattade du situationen själv just då?
(Trost, J 1997)

NYHET I

Lärarstudenter saknar kunskap om konflikter

Konflikthantering saknas på lärarutbildningen. Det anser många studenter, och nu anordnar utbildningsvetenskapliga studentkåren SLUG frivilliga seminarier i ämnet.

– Jag tycker att konflikthantering är något som borde vara obligatoriskt i utbildningen, säger Klara Gustafsson, ordförande i SLUGs utbildningsutskott.

Över 90 anmälningar. Så stort intresse för kårens aktiviteter är inte de aktiva i utbildningsvetenskapliga studentkåren SLUG vana vid. Men när kåren arrangerar seminarium i konflikthantering är intresset oerhört stort.

– Vi diskuterar alltid att konflikthantering saknas. Det är alltid vad studenter säger när vi pratar med dem om innehållet i utbildningen, förklarar Klara Gustafsson.

Därför beslutade kåren att anordna frivilliga seminarier i ämnet. Och intresset för den första föreläsningen var överväldigande stort.

Enligt Klara Gustafsson arbetar kåren hela tiden för att just konflikthantering ska få mer utrymme, men hon förstår att inte allt kan få plats i den allmänna delen av utbildningen, där allt utom ämneskunskapen ska rymmas. Nu fruktar hon att regeringens krav på ökade ämneskunskaper hos lärarna ska göra att andra ämnen, som

till exempel konflikthantering, kommer ännu mer i skymundan. Och det är en fruktan som Gunilla Lusensky, studievägledare i lärarutbildningen, till viss del delar.

Gunilla Lusensky framhåller att konflikthantering ingår i olika moment av utbildningen, men håller med om att det kan bli för lite.

– Studenterna tycker att det är ett problem, och då är det inte tillräckligt bra, säger hon.

Men pekar också på hur svårt det är att få plats med allt viktigt inom den allmänna delen av utbildningen. Många studenter tycker till exempel att de får för lite undervisning i sex och samlevnad, en anledning till att studentkåren kommer att anordna en temavecka i ämnet i maj.

Och även om det inte är meningen att studentkåren ska täcka upp för brister i utbildningen tycker Gunilla Lusensky att det är bra att man försöker tillhandahålla sådant som studenterna efterfrågar.

– Jag tror att det hela tiden måste finnas komplement till det man lär sig på utbildningen. Ingen utbildning kan innehålla allt man behöver inför yrkeslivet. Det är jättebra att vi och kåren kan samverka till en bra utbildning, säger hon.

LINA SÖDERSTRÖM

Bilaga D

Begäran om tillstånd för deltagande i en enkätundersökning inom ramen för ett examensarbete vid lärarutbildningen, Göteborgs universitet.

Vi är två studenter som utbildar oss till lärare vid Göteborgs universitet. Vi skall nu skriva den avslutande uppgiften inom lärarutbildningen som är vårt examensarbete och som ger oss vår lärarbehörighet. Arbetet motsvarar 10 veckors heltidsstudier och skall vara klart i slutet av maj. Examensarbetets syfte är att undersöka elevernas och lärarens uppfattningar kring konflikter samt hur de talar kring detta. De viktigaste frågorna vi behöver få svar på är bl.a. vad elever/lärare tänker när de hör ordet konflikt. Hur de hanterar konflikter i klassen och hur de handskas med problemet. För att kunna besvara dessa frågor behöver vi samla in material genom intervju med filmning och frågeenkät med klassen/läraren.

På er skola kommer undersökningen att genomföras under april månad. Vi vill med detta brev be dig som lärare om ditt godkännande av intervju med filmning. Du garanteras anonymitet. Inga skolor/individer/klasser som finns med i undersökningen kommer att nämnas utanför examensarbetet, dock endast i filmen. I enlighet med de etiska regler som gäller är deltagandet helt frivilligt. Du har rättigheten att intill den dag arbetet är publicerat, när som helst välja att avbryta deltagandet. Materialet behandlas strikt konfidentiellt och kommer inte att finnas tillgängligt för annan forskning eller bearbetning.

Vad vi behöver från Er är att Ni som lärare sätter kryss nedan som gäller för er del.

O Jag ger tillstånd till deltagandet i undersökningen

O Jag ger inte tillstånd till deltagandet i undersökningen

Datum .....

.....
Lärarens underskrift

.....
Namnförtydligande

Har Ni ytterligare frågor ber vi Er kontakta oss på nedanstående adresser eller telefonnummer:
Med vänliga hälsningar

Maria Rosell
Gymnasiegatan 33
302 31 Halmstad
0709-642903

Annika Jansson
Hallandsgatan 13
302 36 Halmstad
0736-575987

Handledare för undersökningen är Bengt Edström, universitetslektor, Göteborgs universitet, institutionen för pedagogik och didaktik: 031 - 786 2084.

Kursansvarig lärare är Jan Carle, docent, Göteborgs universitet, Sociologiska institutionen: 031 - 786 4792.

Begäran om tillstånd för ert barns deltagande i en enkätundersökning inom ramen för ett examensarbete vid lärarutbildningen, Göteborgs universitet.

Vi är två studenter som utbildar oss till lärare vid Göteborgs universitet. Vi skall nu skriva den avslutande uppgiften inom lärarutbildningen som är vårt examensarbete och som ger oss vår lärarbehörighet. Arbetet motsvarar 10 veckors heltidsstudier och skall vara klart i slutet av maj. Examensarbetets syfte är att undersöka elevernas uppfattningar kring konflikter samt hur eleverna talar kring detta. De viktigaste frågorna vi behöver få svar på är bl.a. vad de tänker när de hör ordet konflikt, hur de hanterar konflikter i klassen och hur de handskas med problemet. För att kunna besvara dessa frågor behöver vi samla in material genom intervju med filmning och frågeenkät med klassen.

På er skola kommer undersökningen att genomföras under april månad. Vi vill med detta brev be er som vårdnadshavare om tillåtelse att ert barn deltar i intervju med filmning och frågeenkät. Alla elever kommer att garanteras anonymitet. Inga skolor/individer/klasser som finns med i undersökningen kommer att nämnas utanför examensarbetet, dock endast i filmen. Deltagandet är frivilligt. Ert barn har rättigheten att intill den dag arbetet är publicerat, när som helst välja att avbryta deltagandet. Materialet behandlas strikt konfidentiellt och kommer inte att finnas tillgängligt för annan forskning eller bearbetning.

Vad vi behöver från er är att ni som elevens vårdnadshavare sätter kryss nedan som gäller för er del. Skriv under detta brev och skicka det så snart som möjligt tillbaka till skolan med eleven, så att ansvarig lärare kan samla in svaret.

Som vårdnadshavare ger jag tillstånd att mitt barn deltar i undersökningen

Som vårdnadshavare ger jag inte tillstånd att mitt barn deltar i undersökningen

Datum .....

.....
vårdnadshavares underskrift/er

.....
elevens namn

Har ni ytterligare frågor ber vi er kontakta oss på nedanstående adresser eller telefonnummer:
Med vänliga hälsningar

Maria Rosell
Gymnasiegatan 33
302 31 Halmstad
0709-642903

Annika Jansson
Hallandsgatan 13
302 36 Halmstad
0736-575987

Handledare för undersökningen är Bengt Edström, universitetslektor, Göteborgs universitet, institutionen för pedagogik och didaktik: 031 - 786 2084.

Kursansvarig lärare är Jan Carle, docent, Göteborgs universitet, Sociologiska institutionen: 031 - 786 4792.

Elevundersökning om konflikthantering i år 9

Nedan följer ett antal frågor där vi gärna ser att du svarar så tydligt och utförligt som möjligt.

Då hjälper du oss i vår undersökning.

Frågorna är uppbyggda utifrån olika svarsalternativ och mer utvecklande svar.

Det finns inget rätt eller fel, så försök vara så ärlig du kan, för ditt svar är viktigt.

Enkäten är anonym.

1. Vad tänker du på när du hör ordet konflikt?

---

2. Känner du igen att skolan du går på använder sig av en eller flera regler när det gäller konflikter?

Ringa in ditt/dina svar.

Ordningsregler/trivselregler

Likabehandlingsplan (mål uppsatta av skolan)

Klassregler

Annat

Om annat, berätta vidare!

---

3. Förekommer det konflikter i skolan? Om ja, vad handlar konflikterna om?

---

4. Hur hanterar läraren konflikter i klassen?

---

5. Engagerar läraren sig i era konflikter? Ringa in ditt svar.

Ja   Nej

Motivera ditt svar:

---

6. Hur gör du när det uppstår en konflikt? Ringa in ditt svar.

Jag går emellan (försöker avbryta)   Jag meddelar läraren   Jag går undan

Annat: _____

7. Har du själv varit inblandad i en konflikt?

Ja   Nej

Motivera ditt svar:

---

8. Hur kändes det? Utveckla ditt svar!

---

9. Vad tror du det är som orsakar konflikter för dig?

**10. Är det några speciella situationer där du upplever att du hamnar i konflikter?
Vilka?**

---

11. Var uppkommer konflikter på skolan enligt dig? Ringa in ditt svar.

På rasten/skolgård

I korridoren/uppehållsrum

I matsalen

I klassrummet

På väg till/från skolan

I omklädningsrummet

Annat? Förklara.

---

12. Anser du att skolan gör tillräckligt för att förebygga och hantera konflikter?

---

13. Vad tycker du kan utvecklas?

Tack för din medverkan! Mvh Annika och Maria

Artikeln finns publicerad på adressen:
<http://www.hallandsposten.se/artikel.asp?oid=318428>

 Skriv ut artikeln

"Högskolorna måste bli bättre på att träna lärarstudenterna"

2008-05-10 00:16

HALMSTAD

Lärarna testas dagligen av eleverna. Ändå saknar många lärare tillräckliga kunskaper i ledarskap och konfliktlösning.

Så sammanfattas situationen av Magnus Rudgard, lärare och biträdande kommunombud för Lärarnas Riksförbund i Halmstad.

Fackförbundet han företräder genomförde nyligen en undersökning där 1 483 lärare deltog. Det visade sig att var femte lärare oroas över att gå till arbetet på grund av våld och hot om våld. Nästan hälften, 45 procent, svarade att våld och hot ökat i skolorna.

Magnus Rudgard säger att lärarens huvuduppgift delvis förflyttats från undervisning till uppfostrning.

Även om konflikter sällan leder till handgripligheter mot läraren finns en utbredd frustration över den respektlöshet många skolungdomar visar.

– Den som väl blivit trakasserad eller hotad kan ha svårt att komma tillbaka till sitt gamla jobb igen, säger Magnus Rudgard.

Han skyller en del av problematiken på att landets lärarutbildningar inte ger tillräckliga kunskaper i ledarskap och konfliktlösning.

– Lärarutbildningen har devalverats det senaste decenniet och sedan kommunerna tog över huvudmannskapet från staten i början av nittiotalet har det blivit färre lärare i skolan. Lärosätena har inte lyckats attrahera den kompetens som krävs till yrket, vilket har lett till ett stort antal obehöriga lärare, säger Magnus Rudgard.

– Högskolorna måste bli bättre på att träna lärarstudenterna i något som de kommer att behöva dagligen i sin framtida yrkesutövning, tillägger han.

Högskolan i Halmstad ändrade sin lärarutbildning hösten 2007 för att bättre förbereda studenterna på en tuff arbetsmiljö.

– **Fanns det en** patentiösning på problemen skulle vi inte ha några konflikter. De flesta vardagsproblemen ute på skolorna är situationsbetingade och kan bara hanteras på plats. Där har arbetsgivaren ett ansvar att bistå oerfarna lärare med praktisk kompetens medan vi utbildare måste visa att vi tar vålds- och hotbilden på allvar, säger Lisbeth Ranagården, chef för sektionen för lärarutbildning på Högskolan i Halmstad.

2001 förändrades lärarutbildningen. De nya föreskrifterna tog tre till fem år att implementera bland kursledare och skolpersonal.

Och nu i november väntas en ny skolreform presenteras av regeringen, något Lisbeth Ranagården är kritisk till.

– Vi hinner knappt vänja oss vid den senaste förändringen förrän nästa kommer. Det senaste reformförslaget är bara en politisk manifestation från regeringen som slukar mycket energi från oss utförare, säger Lisbeth Ranagården.

Lärarnas Riksförbund välkomnar en reform där man vill säkra kvalitet och behörighet och på så sätt höja lärarnas staus.

Bild: JARI VALITALO

Framgång. Magnus Rudgard är lärare i svenska och engelska på Östergårdsskolan. Skolverket utsåg nyligen skolan till en av landets bästa, baserat på fjolårets samlade studieresultat. Östergårdsskolan har också en tydlig policy att polisanmäla alla former av hot och våld. Vi har satsat hårt på eleverna genom att jobba mycket med mindre grupper och ha ett aktivt mentorskap, men vi är också tydliga med var skillnaden går för vad som är tillåtet och förbjudet.

Karin Johansson, arbetsmiljösamordnare på barn- och ungdomsförvaltningen i Halmstad, ser ett hårdnande klimat i skolan där ny teknik som sms, msn och chattsidor på internet också används i mobbningssyfte.

– Användandet av mobiltelefoner och internet har lett till att elevernas språkbruk och deras sätt att uppträda mot lärare förändrats på bara några år. Även de mest erfarna specialpedagogerna kan bemötas på ett otrevligt sätt, säger Karin Jonsson.

GUSTAV BROMS

035-14 76 27

gustav.broms@hallandsposten.se

LIKABEHANDLINGSPLAN

2006/2007

En handlingsplan för arbetet med att motverka alla former av kränkande behandling.

Ny lag om förbud mot all kränkande behandling har trätt i kraft den 1 april 2006.

Riksdagen har fattat beslut om förbud mot diskriminering och kränkande behandling av barn och elever. Det innebär att diskriminering på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion, sexuell läggning och funktionshinder förbjuds i förskolan, skolan och vuxenutbildning. Lagen innebär också att barn och elever får ett lagligt skydd mot annan kränkande behandling, som exempelvis mobbning. Lagen omfattar all verksamhet som bedrivs i skollagen.

Vilka ser till att lagen följs?

Skolverket och ombudsmännen, JämO, DO, HomO, HO, ska utifrån sina ansvarsområden se till att lagen följs. Skolverket har ett särskilt ansvar för den nya lagen genom att ett barn- och elevombud för likabehandling ska tillvarata det enskilda barnets/ elevens rättigheter.

Elever och vårdnadshavare -

Vi behöver er hjälp!

Prata med varandra om mobbning/kränkande behandling.

Är någon i klassen utsatt?

Är någon ensam och utfryst?

Kränkter ditt barn andra?

Vad kan ditt barn göra för att hjälpa sina kamrater?

Om skola och hem tar avstånd från kränkande behandling, får det en positiv inverkan på alla barn i skolan och i förlängningen även i samhället. Vi kan få en trygg och livsbejakande arbetsmiljö för våra barn samt ett samhälle där mänskliga rättigheter respekteras. Att stoppa mobbning och kränkande behandling är en fråga om civillkurage.

Kränkande behandling kan äga rum i alla miljöer – när som helst. Den kan äga rum vid enstaka tillfällen eller vara systematisk och återkommande. Kränkande behandling **Vad är kränkande behandling?**

utförs av och drabbar såväl barn som vuxna. Kränkande behandling kan utföras av en eller flera personer och riktas mot en eller flera. En viktig utgångspunkt är att den som uppges att han eller hon har blivit kränkt, alltid måste tas på allvar.

Kränkningar är ett uttryck för makt och förtryck.

I skollagen och läroplanerna används begreppet "kränkande behandling" som ett samlingsbegrepp för olika former av kränkningar.

Kränkningar kan vara:

- fysiska (t. ex. att bli utsatt för slag och knuffar)
- verbala (t. ex. att bli hotad eller kallad hora, böj)
- psykosociala (t. ex. att bli utsatt för utfrysning, ryktesspridning)
- text- och bildburna (t. ex. klotter, brev och lappar, e-post, sms och mms)

Exempel på kränkningar är:

mobbning, diskriminering, sexuella trakasserier, rasism, främlingsfientlighet och homofobi.

Vi måste också vara uppmärksamma så att vi inte utsätter någon för indirekt diskriminering.

Exempel på det kan vara när lärare använder kurslitteratur som är diskriminerande/kränkande eller när till synes neutrala ordningsregler tillämpas så att de får en i praktiken diskriminerande effekt.

Mål

Alla barn och vuxna på [skolans namn] känner sig trygga under sin vistelse hos oss. Ingen utsätts för kränkande behandling.

Vår värdegrund

På [skolans namn] arbetar vi för ett klimat präglad av omsorg och engagemang.

Regler och handlingsplaner är viktiga, men allra viktigast är hur vi bemöter varandra. Vi är uppmärksamma på hur vi själva och människor runt omkring oss bemöter andra och hjälper varandra att behandla alla, vuxna och ungdomar, på ett medmänskligt och respektfullt sätt.

Om ansvar

Det är allas ansvar att förhindra och, om det redan har hänt, agera om någon blir kränkt.

I Lpo 94 och Lpf 94 uttrycks att **rektor** har ett särskilt ansvar för:

- att upprätta, genomföra, följa upp och utvärdera skolans handlingsprogram för att förebygga och motverka alla former av kränkande behandling, såsom mobbning och rasistiska beteenden bland elever och anställda.

I skollagens portalparagraf (1 kap 2 §) beskrivs det demokratiska uppdraget.

Verksamheten i skolan skall utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. **Var och en som verkar inom skolan** skall främja aktning för varje människas egenvärde och respekt för vår gemensamma miljö. Särskilt skall den som verkar inom skolan

1. främja jämställdhet mellan könen samt

2. aktivt motverka alla former av kränkande behandling såsom mobbning och rasistiska beteenden.

I Lpo 94 och Lpf 94 framgår tydligt att **alla som arbetar i skolan** har ett gemensamt ansvar för att motverka kränkande behandling. Lärarna skall uppmärksamma och i samråd med övrig skolpersonal vidta nödvändiga åtgärder för att motverka alla former av kränkande behandling. Detta gäller alla lärare, oavsett ämne, inriktning eller årskurs. Citat från "Allmänna råd och kommentarer för arbetet mot alla former av kränkande behandling", Skolverket, 2004.

I Lpo 94 beskrivs förmågor som **eleverna** skall utveckla.

Skolan skall sträva efter att varje elev

- respekterar andra människors egenvärde,
- tar avstånd från att människor utsätts för förtryck och kränkande behandling, samt medverkar till att bistå andra människor,
- kan leva sig in i och förstå andra människors situation och utvecklar en vilja att handla också med deras bästa för ögonen.

Ansvariga

Rektor har det yttersta ansvaret för likabehandlingsplanen.

Samtliga vuxna som verkar inom skolan reagerar och agerar när de blir vittne till, får kännedom om, kränkande behandling.

Mentor och/eller EHT (den/de som är mest naturlig/lämplig vid det aktuella tillfället) utreder, informerar och samtalar med alla som är berörda.

Rektor/mentor ansvarar för informationen om likabehandlingsplanen till elever och föräldrar.

Rektor ansvarar för utbildningen av personalen.

Metod

Vi arbetar systematiskt med förebyggande åtgärder och med att upptäcka alla former av kränkande behandling. Vi har en plan för hur vi skall agera när någon har blivit kränkt. Vi arbetar också med kompetensutveckling för personalen och information till elever och föräldrar samt följer upp och utvärderar vårt arbete.

Så här förebygger vi

På individnivå

- genom att vara goda föredömen, dvs vårt positiva bemötande och vår omsorg om varandra.
- alla observerar minsta tecken på kränkning, markerar tydligt och anmäler vidare.
- personal och elever reflekterar enskilt över likabehandlingsplanen, sitt ansvar och agerande.
- frågor som rör likabehandling lyfts på utvecklingssamtal, mentorssamtal och medarbetarsamtal.

På grupp/klassnivå

- elever och lärare identifierar sänkning (ex. ironi, suckar, kroppsspråk, elaka ord eller beteenden) och lägger ett tak för vad som är tillåtet.
- likabehandlingsplanen och varje klass arbete med att motverka kränkande behandling diskuteras på klassråd.
- förhållningssätt eller regler som arbetats fram i klassen manifesteras på ex. posters.
- skolans personal använder sig av olika metoder (forum teater, spel, lära känna lekar etc) för att motverka kränkningar och skapa en trygg lärmiljö.
- vi arbetar med läroplanens mål om normer och värden.

På skolnivå

- likabehandling finns alltid med på dagordningen när vi har möten (ex. klassråd, arbetslagsmöten etc.)
- vi utvecklar våra mötesplatser (elever/personal) och vår miljö
- rastvärdar: närvarande och engagerade vuxna
- kamratstödjare: närvarande och engagerade elever (drar igång under 2007)

Så här upptäcker vi

Det är mycket viktigt att elever, föräldrar och personal medverkar till att kränkande behandling upptäcks. Det är också viktigt att skolan på ett systematiskt sätt skaffar sig kunskap om den aktuella situationen på skolan. Bra kommunikation mellan elever, föräldrar och skolans personal bidrar till tidig upptäckt.

Detta vill vi uppnå genom att:

- alla på skolan observerar minsta tecken på kränkning, markerar tydligt och anmäler vidare.
  - rastvärdar och kamratstödjare är extra vaksamma och närvarande utanför klassrummet.
  - likabehandling finns alltid med på dagordningen när vi har möten (ex. klassråd, arbetslagsmöten etc.)
  - på mentorstid låter vi eleverna (i grupp eller enskilt beroende på **vad** som är lämpligt) redogöra för var på skolan kränkningar förekommer, **hur** den kränkande behandlingen gått till, **när** det skett och **vem** som utfört den (vuxna eller elever).
  - elevrådet håller i utvärderingar av skolans arbete med likabehandling varje år samt av hur trygga elever och lärare känner sig.
-

När någon har blivit kränkt

Åtgärder när elev utsätter elev

1) Upptäckt

2) Jag markerar för de inblandade att jag har sett.

3) Jag informerar, omedelbart, mentor och/eller någon i EHT (elevhälsoteam: skolvård, kurator, specialpedagog, skolsköterska och rektor) Tillsammans bestämmer de vem som är mest lämplig (vid det aktuella tillfället) att genomföra de olika arbetsuppgifterna. I första hand utreder mentor.

4) Föräldrakontakt (snarast)

5) Utredning (inom 24 h efter upptäckt)

Vilka är berörda, vad har hänt?

Enskilt samtal med den utsatte/utsatta

Enskilt samtal med den som kränker

Båda parter får möjlighet till samtal med varandra (eventuellt efter föräldrakontakt)

6) Hur går vi vidare och hur följer vi upp det inträffade? (inom en vecka)

Aktörer, individ- eller gruppnivå, dialog (med vem?), uppföljning, utvärdering

7) Vad har vi lärt oss? Elever, föräldrar och personal utvärderar.

8) Dokumentation inlämnas till elevhälsoteamet för arkivering

Åtgärder när vuxen utsätter elev

1) Om eleven känner sig kränkt av någon vuxen, vänder sig han/hon eller förälder till mentor eller annan lärare, rektor, skolvård, skolsjuksköterska, eller kurator.

2) Rektor kontaktas, utredning påbörjas, varvid man direkt tar ett samtal med den utsatta/utsatte.

3) Båda parter skall få möjlighet till samtal med varandra. Detta samtal kan ske enskilt, tillsammans med föräldrar, mentor, rektor eller annan vuxen allt efter parternas önskemål och ärendets art.

4) Elevhälsan kopplas in.

5) Eventuella åtgärder vidtas av rektor (ex. kan ärendet behöva anmälas vidare).

6) Uppföljning av ärendet görs.

Åtgärder när elev utsätter vuxen

1) Rektor kontaktas, utredning påbörjas, varvid man direkt tar ett samtal med den utsatta/utsatte.

2) Enskilt samtal med den som kränker.

3) Hemmet meddelas.

4) Båda parter får möjlighet att samtala med varandra (se ovan).

5) Elevhälsan kopplas in.

6) Vid behov anmäler rektor ärendet vidare.

7) Uppföljning av ärendet görs.

Åtgärder när vuxen utsätter vuxen

Den som anser sig utsatt för kränkning/mobbning har ansvar för att genast ta kontakt med närmaste chef (eller dennes chef). Den som ser att någon blir kränkt, har ett ansvar att reagera på det inträffade.

I samtliga ovan presenterade åtgärdsplaner dokumenteras arbetet. Dokumentationen lämnas in till skolans elevhälsoteam för arkivering.

Information

Vid varje start av ett nytt läsår informeras personalen och eleverna om innehållet i vår handlingsplan mot kränkande behandling.

Föräldrarna informeras på läsårets första föräldramöte och skolråd om hur vi arbetar med likabehandling.

Kompetensutveckling

Elevhälsoteamet inventerar fortbildningsbehovet, utifrån våra utvärderingar, och initierar tillfällen till kompetensutveckling.

Uppföljning och Utvärdering

Uppföljning av hur vi lyckas med vårt arbete med att motverka alla former av kränkande behandling görs fortlöpande på klassråd, arbetslagsträffar och av elevhälsoteamet och kamratstödjarna, samt genom enkäter.

Utvärdering genomförs efter varje ärende som vi arbetat med.

Vid årets slut utvärderar vi vårt arbete med likabehandling på individ, grupp och skolnivå. Vi använder fokussamtal som en metod för utvärdering.

Efter utvärderingarna gör vi en lägesanalys där vi konstaterar vilka företeelser vi inte kommit tillrätta med. Vid behov reviderar vi vårt mål samt våra metoder och rutiner.